

Dalfsen, februari 2014

GEMEENTE DALFSEN

ONDERZOEKSRAPPORT

Onderzoek naar de participatie aan sportactiviteiten door zwakbegaafde kinderen en kinderen met een lichte of matige verstandelijke beperking in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar in de gemeente Dalfsen |

Hanzehogeschool Groningen – Academie voor Lichamelijke Opvoeding

Begeleider: Mevr. Jacqueline Selker

17 Februari 2014

Rachèl van Barneveld

GEGEVENS

Student: Rachèl van Barneveld
Studentnummer: 371272
Opleidingsinstituut: Hanzehogeschool Groningen
Opleiding: Academie voor Lichamelijke Opvoeding
Afstudeerbegeleider: Mevr. Jacqueline Selker
Afstudeerperiode: September 2013 – Februari 2014

Stagelocatie: Gemeente Dalfsen
Stagebegeleider: Leo Kortstee
Functie begeleider: Beleidsmedewerker Welzijn & Onderwijs

SAMENVATTING NEDERLANDS

Dit onderzoeksrapport is geschreven voor de gemeente Dalfsen, afdeling Welzijn en Onderwijs. De aanleiding voor dit onderzoek is het gegeven dat de gemeente Dalfsen wil inspelen op de sportbevordering voor mensen met een beperking.

Na de oriëntatiefase is bepaald dat de meest kansrijke doelgroep voor dit onderzoek de groep kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar is die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben en woonachtig zijn in de gemeente Dalfsen.

Na het bepalen van de doelgroep is er contact gezocht met alle scholen waar kinderen uit deze doelgroep op school zouden kunnen zitten. Via de scholen is gevraagd hoeveel kinderen zij op school hebben die binnen de doelgroep van dit onderzoek vallen, hieruit is gebleken dat dit 102 kinderen zijn.

In dezelfde periode is het vooronderzoek gestart bestaande uit desk- en fieldresearch. De deskresearch bestond uit een literatuuronderzoek en de fieldresearch bevatte interviews. Deze interviews zijn afgenomen bij experts op het gebied van kinderen met een verstandelijke beperking die participeren aan sportactiviteiten. Aan de hand van dit vooronderzoek zijn hypothesen opgesteld. Om deze hypothesen te testen aan de doelgroep van dit onderzoek is er gebruik gemaakt van algemene enquêtes en enquêtes tijdens experimenten.

De algemene enquête bestond uit vragen over het huidige beweeggedrag en de voorkeuren van de kinderen uit de doelgroep en zijn zo nodig samen met een vakdocent(e) ingevuld. Het experiment is vormgegeven door middel van een les lichamelijke opvoeding waarin de kinderen verschillende soorten sporten en werkvormen ervaren. Tijdens dit experiment hebben de kinderen twee keer een enquête ingevuld om de ervaringen en meningen vast te leggen en meetbaar te maken. Dit experiment is op twee verschillende scholen gehouden, met verschillende kinderen. Het experiment is twee keer uitgevoerd om de resultaten betrouwbaarder te maken.

Naast de resultaten van deze enquêtes die zijn vergeleken met de vooraf gestelde hypothesen, zijn er aanvullende resultaten uit het onderzoek verkregen. Er is een respons van vijftig procent. De resultaten zijn in Microsoft Excel verwerkt en de verbanden tussen leeftijd en IQ zijn handmatig uitgewerkt.

Een opvallend resultaat was het feit dat van de kinderen die speciaal primair onderwijs volgden en IQ-waarden tussen de zestig en tachtig hadden, het percentage dat participeert aan sportieve activiteiten nog hoger lag dan de kinderen uit deze zelfde leeftijdscategorie op het regulier onderwijs. Er is daarom aanbevolen om geen extra maatregelen te nemen voor deze subdoelgroep.

Tevens blijkt uit de resultaten dat vijftig procent van de kinderen (de subdoelgroep zoals in de alinea hierboven besproken niet meegenomen) wel of meer zou gaan sporten als er een sportactiviteit in een straal van tien kilometer van hun woonplaats aanwezig zou zijn. De kern Dalfsen ligt binnen een straal van tien kilometer ten opzichte van alle andere kernen. Daarom zal hier het sportaanbod voor de kinderen die in een aangepaste groep wil sporten verhoogd moeten worden om meer kinderen uit de doelgroep aan het sporten te krijgen.

Voor de kinderen die aan hebben gegeven om in een reguliere groep te willen sporten, zijn er sportverenigingen in hun eigen kernen. Deze verenigingen dienen ondersteuning te krijgen van de gemeente Dalfsen bij het begeleiden van deze kinderen.

Slechts 4 van de 51 kinderen heeft aangegeven niet zelfstandig van en naar een sportactiviteit toe te kunnen komen, of hier geen hulp voor te kunnen krijgen. Daarom is er aanbevolen om hier geen extra financiële middelen voor in te zetten.

Aangezien hoge kosten en de onbekendheid van het sportaanbod de twee grootste belemmeringen zijn om te participeren aan sportactiviteiten, is er aan de gemeente aanbevolen om zich ook hier op te gaan richten. Het advies is om dit doen door middel van promotie en het aanbieden van ondersteuning voor de verenigingen om te werken met deze doelgroep. Dit moet voor een zo laag mogelijke prijs gebeuren, zodat de kosten voor de deelnemers zo laag mogelijk blijven. Dit sluit aan bij de wensen de respondenten.

Dit onderzoek is door alle partijen met een content gevoel afgesloten en de gemeente kan aan het werk met de aanbevelingen die in dit onderzoeksrapport naar voren komen.

SAMENVATTING ENGELS

This report is written on behalf of the municipality Dalfsen, department 'Welzijn en Onderwijs'. The reason for conducting this investigation is the fact that municipality Dalfsen wants to improve sports for disabled people.

The oriental stage specified that the target group consists of children ranging from the age of five till twenty-one living in Dalfsen and who have a low ability or are disabled. After specifying the target group, all schools who are having children who belong to the target group were contacted. It appeared that in total 102 children belong to the target group.

Preliminary research was conducted, consisting of desk- and field research. Desk research consists of a literature review while field research includes interviews with experts in the field of disabled children participating at sport activities. By means of this preliminary research, hypotheses were formulated. General surveys and surveys during experiments were used to test these hypotheses at the target group.

The general survey consisted of question of the current movement behaviour and the preferences of the children. The surveys are filled in with the help of a teacher, when needed. The experiment was designed as a lesson physical education in which the children experienced different forms of sports and methods. The children needed to fill in a survey twice during this experiment to capture the opinion and experience of the children. This experiment was conducted at two different schools to improve generalizability. To improve reliability the experiment is conducted twice.

Besides accepting or rejecting the hypothesis, additional information was obtained. Response rate of the survey is 50%. Results are processed with Microsoft Excel and correlation of age and IQ were treated manually.

Results of this investigation show that children following special primary education and have IQ levels between sixty and eighty-five, have a higher percentage of participation at sport activities than children from the same age category following regular education. Therefore it is recommended that no additional measures need to be taken for this target group.

Besides, it appeared that 50% of the target group would practice a sport, or increase the frequency when a sports activity would take place in a range of 10 kilometer from their place of residence.

The core Dalfsen is geographically located within 10 kilometer from the other cores. Therefore, it is recommended to increase activities for children belonging to the target group of this research, in order to improve the participation in sport activities by the target group.

The children who indicated the preference for a regular group, there are sport associations available in their own cores. These associations will need support of the municipality Dalfsen with the guidance of these children.

Only 4 out of 51 children indicated they are unable to come to a sport activity by themselves or with the help of a third party. Therefore it is recommended not to invest extra financial funds.

The target group made clear that high costs are an important obstruction to participate in sport activities. They also mentioned that they are not familiar with the sport possibilities.

Therefore the municipality Dalfsen needs to invest in promoting the sport activities as well as in supporting the sport associations by guiding the target group. This support has to stay low priced, so the participation fee will stay low. That is what suits the preferences of the respondents.

This research is finalized with a content feeling by all parties. The municipality Dalfsen can start working with the recommendations which are written in this report.

VOORWOORD

Dit onderzoeksrapport is door mij geschreven in het kader van het afstuderen voor mijn opleiding aan de Academie voor Lichamelijke Opvoeding. Het betreft het onderzoeksrapport van kerntaak drie, oftewel: het realiseren van innovaties op basis van sportonderzoek.

In dit verslag kunt u lezen hoe ik mijzelf in de laatste stageperiode ontwikkeld heb om met voldoende expertise het werkveld in te gaan. Mijn laatste stageperiode heb ik gelopen bij de gemeente Dalfsen. Hier heb ik gedurende de tijd van september 2013 tot februari 2014 een onderzoek verricht.

Ik wil bij deze graag mijn drie begeleiders van de gemeente Dalfsen; Leo Kortstee, Marco Hollak en William van Lenthe bedanken. Zonder hun begeleiding en input had ik dit onderzoek niet op deze positieve wijze af kunnen sluiten. Ik heb veel van hen geleerd en ik heb onze samenwerking als prettig ervaren.

Tevens wil ik Jacqueline Selker bedanken. Zij is docente op het Instituut voor Sportstudies van de Hanzehogeschool Groningen en heeft mij begeleid tijdens mijn stageperiode en bij het schrijven van dit onderzoeksrapport. Zonder haar feedback en hulp had ik dit niet op deze manier af kunnen ronden.

INHOUDSOPGAVE

Gegevens	2
Samenvatting Nederlands.....	3
Samenvatting Engels	5
Voorwoord.....	7
Inhoudsopgave.....	8
1. Inleiding	11
1.1. Introductie.....	11
1.2. De gemeente Dalfsen	11
1.3. Aanleiding en relevantie	13
1.4. Aanpak.....	14
1.5. Leeswijzer	15
2. Theoretisch kader	16
2.1. Tot stand komen van de doelgroep	16
2.2. Mensen met een verstandelijke beperking	17
2.2.1. Niveaus van verstandelijke beperking.....	18
2.2.2. Kinderen met een verstandelijke beperking.....	19
2.2.3. Verstandelijke beperking en sport.....	20
3. Probleemstelling.....	21
3.1. Deelvragen	21
3.2. Doel van het onderzoek	21
3.3. Doelgroep.....	22
3.4. Afbakening	23
4. Onderzoekopzet.....	24
4.1. Onderzoeksgroep	24
4.2. Onderzoeksmethode.....	24
4.3. Betrouwbaarheid en validiteit	25
4.3.1. Vooronderzoek	25
4.3.2. Enquêtes	25
4.3.3. Type onderzoek.....	27
4.4. Analyseverwerking	27
5. Vooronderzoek.....	28
5.1. Literatuuronderzoek	29
5.1.1. Populaire sporten	29
5.1.2. Huidige sportactiviteit.....	29
5.1.3. Motieven om te participeren aan sportactiviteiten	30
5.1.4. Belemmeringen om te participeren aan sportactiviteiten	32
5.1.5. Verbetering	33
5.2. Fieldresearch	33

6. Experiment.....	34
6.1. Benadering doelgroep via scholen	34
6.1.1. Vaststellen aantal kinderen binnen doelgroep.....	34
6.1.2. Benaderen van de scholen.....	35
6.2. Toelichting experiment	35
6.2.1. Inhoud experiment	36
6.2.2. Keuzes binnen het experiment	36
6.3. Algemene enquêtes	37
7. Resultaten	38
7.1. Toelichting.....	38
7.2. Populaire sporten	39
7.2.1. Algemene enquête.....	39
7.2.2. Enquête tijdens experiment – individuele - of teamsport.....	40
7.2.3. Enquête tijdens experiment – Fitness in gymzaal	40
7.3. Huidige sportactiviteit van de doelgroep.....	41
7.3.1. Basisonderwijs	42
7.3.2. Voortgezet onderwijs.....	43
7.3.3. Aanvullende gegevens sportactiviteit.....	44
7.4. Motieven om te participeren aan sportactiviteiten	45
7.5. Belemmeringen om te participeren aan sportactiviteiten	46
7.6. Vervoer en zelfstandigheid	47
7.6.1. Basisonderwijs	47
7.6.2. Voortgezet onderwijs.....	47
7.6.3. Aanvullende gegevens vervoer en hulp.....	48
7.7. Overige resultaten.....	49
7.7.1. Waar wordt er gesport?.....	49
7.7.2. Reguliere- of aangepaste groep?	50
7.7.3. Frequentie van sportactiviteiten	51
7.7.4. Dezelfde sport beoefenen of telkens wat anders?.....	51
8. Conclusies en aanbevelingen	52
8.1. Sportactiviteit van de doelgroep.....	52
8.2. Sportaanbod	53
8.3. Vervoer	54
8.4. Investeren in promotie en lage kosten	55
8.5. Beantwoording hoofdvraag	56
9. Internationaal aspect.....	58
9.1. Contact	58
9.2. Sportaanbod Nordhorn	58
9.3. Vergelijking met Dalfsen	59

10. Kritische reflectie.....	60
10.1. Start onderzoek	60
10.2. Doelgroep	60
10.3. Internationaal aspect.....	60
Nawoord	61
Bronvermelding.....	62
Bijlage I - Achtergrondinformatie over lichamelijke- en meervoudige beperkingen.....	64
Bijlage II - Algemene enquête	74
Bijlage III - Enquête tijdens experiment	76
Bijlage IV - Prijs Judovereniging gemeente Nordhorn	78

1. INLEIDING

1.1. Introductie

Dit onderzoeksrapport is geschreven voor de gemeente Dalfsen. De gemeente Dalfsen wil zich de komende jaren richten op het verbeteren van de sportbevordering binnen de groep mensen met een beperking.

Na in de oriëntatiefase bepaald te hebben welke doelgroep het meest kansrijk is, is er gestart met het onderzoek.

Het onderzoek is gericht op de kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben en woonachtig zijn in de gemeente Dalfsen.

Dit onderzoek is uitgevoerd om adviezen voor de gemeente Dalfsen te schrijven waarmee zij de participatie aan sportactiviteiten door de doelgroep kunnen verhogen. Om tot de resultaten van dit onderzoek te komen, zijn er enquêtes en interviews bij de doelgroep afgenomen.

In dit onderzoeksrapport kunt u het verloop en de resultaten van het gehele onderzoek lezen.

1.2. De gemeente Dalfsen¹

De gemeente Dalfsen is actief en energiek. Dat blijkt wel uit de talrijke activiteiten die er in de diverse kernen plaatsvinden, het actieve en omvangrijke verenigingsleven, het ruime winkelaanbod in de grootste dorpen en de gevarieerde ondernemingen op de bedrijfsterreinen.

Ook in het buitenland is de gemeente Dalfsen actief. Met partnergemeente Hörstel wordt overlegd over bijvoorbeeld het toerisme in beide plaatsen. Daarnaast nemen de kinderen van de scholen in Dalfsen en Hörstel deel aan een jaarlijkse uitwisseling.

De gemeente Dalfsen beschikt over een ruim aanbod aan voorzieningen op het terrein van basisonderwijs, kinderopvang, gezondheidszorg, sport en welzijn. Daarnaast kunnen de inwoners volop gebruik maken van de voorzieningen van de grote stad door de ligging dichtbij provinciehoofdstad Zwolle. De meeste kernen hebben een peuterspeelzaal. In Nieuwleusen is ook nog een deel van het voortgezet onderwijs aanwezig. Voor het overige voortgezet onderwijs gaat de Dalfser jeugd naar Zwolle, Ommen en Raalte.

Sportief

¹ Bron: <http://www.dalfsen.nl/OverDalfsen1.htm>

Dalfsenaren zijn sportief van aard. De meeste takken van sport zijn wel te beoefenen in de gemeente. De liefde voor sport is dé basis voor veel topprestaties.

Het sportleven steunt voor een groot deel op de vele vrijwilligers die door hun tomeloze inzet het bloeiende verenigingsleven overeind houden. Wie van andere vormen van vrijetijdsbesteding houdt, heeft eveneens keus genoeg. Beeldhouwen, fotograferen, muziek, toneel, jeugdwerk, activiteiten voor ouderen. Dalfsen heeft voor jong en oud wel wat te bieden.

Ligging

Dalfsen ligt in het toeristisch aantrekkelijke Overijssels Vechtdal. Rivier de Vecht doorsnijdt een deel van de gemeente en drukt zijn stempel in positieve zin op het landschap. Liefhebbers van natuur, rust en ruimte kunnen hun hart ophalen in Dalfsen. In het uitgestrekte buitengebied ontdekt u vanzelf de rijke historie van Dalfsen. Prachtige landgoederen, havezaten, buitenplaatsen en het monumentale middeleeuwse kasteel Rechteren vertellen allemaal hun eigen verhaal. Het vaak golvende landschap wordt regelmatig onderbroken door authentieke Sallandse boerderijen.

Naast in het oog springende historische bouwwerken, fungeren moderne kunstwerken in en bij de dorpskernen als ware blikvangers. Eén van de bekendste is wel 'De Zwevende Kei', een artistieke schepping van Bas Maters, net buiten het dorp Dalfsen.

Inwoneraantal en kernen

De gemeente Dalfsen bestaat uit vijf kernen. Deze kernen bestaan uit Dalfsen, Nieuwleusen, Lemelerveld, Oudleusen en Hoonhorst. Het grondgebied van de gemeente beslaat 19.000 ha. Op 1 januari 2014 kent de gemeente 27.636 inwoners.

1.3. Aanleiding en relevantie

In het sportbeleid van de gemeente Dalfsen worden verschillende uitgangspunten beschreven. Eén hiervan - prestatieveld vijf - heeft als uitgangspunt het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer door de groep ouderen en de groep jongeren met een beperking.

Uit meerdere onderzoeken² is gebleken dat sporten een positieve invloed heeft op zowel het mentale als het fysieke aspect van het lichaam.

Kinderen met een chronische aandoening of handicap halen minder vaak de Nederlandse Norm Gezond Bewegen³ en zijn vaker sportief inactief (van Lindert, C., 2013). Er moeten vaak meerdere drempels overwonnen worden om te gaan bewegen en/of sporten⁴.

Omdat de gemeente Dalfsen de sportparticipatie binnen de gemeente wil bevorderen en het voor iedereen gelijke kansen wil bieden, wil de gemeente Dalfsen de participatie aan sportactiviteiten door de kinderen van vijf tot en met eenentwintig jaar die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben verhogen.

Relevantie

Het onderzoek heeft een grote praktische relevantie. Door middel van beantwoording van de onderzoeksvraag zal duidelijk worden hoe de gemeente Dalfsen de participatie aan sportactiviteiten kan verhogen. De gemeente Dalfsen kan daarmee aan de slag om het doel zoals beschreven in de kadernota in 2016 te behalen.

De theoretische relevantie is minimaal in dit onderzoek. De uitkomsten van dit onderzoek zijn nauwelijks een uitbreiding of aanvulling op de huidige wetenschappelijke literatuur en kennis. Wat onder andere bekend is geworden zijn de behoeften en wensen van de mensen die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben, wat betreft participatie aan sportactiviteiten. Dit zou een wetenschappelijke toevoeging zijn, als het op nationaal niveau onderzocht was. Echter; het werd enkel onderzocht in de gemeente Dalfsen en is daarom niet representatief voor heel Nederland en dus voor de gehele doelgroep. Zodoende biedt het onderzoek inzichten, maar geen wetenschappelijke meerwaarde.

² Onderzoeken als bijvoorbeeld: Singh, A. (2012). Physical activity and performance at school: a systematic review of the literature including a methodological quality assessment, en: Dr. van Ravensberg, C.D. (2009). Positieve effecten van fysieke training van mensen met een verstandelijke handicap.

³ De Nederlandse Norm Gezond Bewegen geeft aan hoeveel mensen minimaal moeten bewegen om gezond te blijven. Deze norm verschilt per leeftijdsgroep.

⁴ Blijkt uit cijfers van het Nationaal Instituut voor Sport en Bewegen - <http://www.nisb.nl/index.php?p=245567>

1.4. Aanpak

De eerste weken van de onderzoeksperiode waren voor verkenning en oriënterende gesprekken. Deze zijn onder andere gevoerd met organisaties binnen de gemeente Dalfsen die activiteiten organiseren of hebben georganiseerd voor de doelgroep. Om de doelgroep te bepalen zijn er ook gesprekken gevoerd met organisaties behorende bij andere doelgroepen. Denk hierbij aan mensen met een lichamelijke- of meervoudige beperking. Zo zijn er bijvoorbeeld gesprekken gevoerd met Stichting Welzijn Ouderen Lemelerveld en Stichting Maatschappelijk Opbouw Nieuwleusen.

Uit de oriënterende gesprekken is gebleken dat de groep kinderen die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben de grootste ontwikkelkansen heeft voor de gemeente Dalfsen. Dit in verband met de grootte van de doelgroep en de bewegingsmogelijkheden van deze doelgroep. Dit is dus de uiteindelijke doelgroep geworden voor het onderzoek.

Na het vaststellen van de doelgroep is er gestart met het literatuuronderzoek en zijn er verschillende gesprekken geweest met organisaties die betrokken zijn bij de doelgroep. Hierbij kunt u denken aan huidige sportverenigingen voor kinderen met een verstandelijke beperking of aan projectleden van het sportproject 'Special Heroes'⁵. Deze gesprekken hebben inzichten geboden wat betreft sporten met deze doelgroep.

Het literatuuronderzoek bestond uit verschillende literatuur, waarbij onder andere de drempels en stimulansen om deel te nemen aan sportactiviteiten binnen de doelgroep zijn bekeken.

Om de literatuurresultaten te toetsen aan de doelgroep van dit onderzoek, heeft er naast een algemene enquête ook een experiment plaatsgevonden. Dit bestond uit een experiment(event) van meerdere dagen, waarbij de doelgroep in verschillende subdoelgroepen aan sportactiviteiten deel heeft genomen. Hierbij is er gekeken naar wat wel en niet aanslaat bij de kinderen, en waarom. Tevens zijn de deelnemers hiervan geïnterviewd, waardoor extra informatie van de deelnemers verkregen werd. Aan de hand hiervan is er getoetst of de literatuurresultaten toepasbaar zijn voor de doelgroep van dit onderzoek.

Vanuit de conclusies die gebaseerd zijn op de onderzoeksresultaten, is er een advies uitgeschreven aan de gemeente Dalfsen. Hierin is beschreven hoe de gemeente Dalfsen de participatie aan sportactiviteiten door de kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben en woonachtig in de gemeente Dalfsen zijn kan verhogen.

⁵ 'Special Heroes' is een sportstimuleringsproject voor kinderen met een chronische ziekte of met een lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking.

1.5. Leeswijzer

In hoofdstuk twee vindt u het theoretisch kader. Dit bevat informatie over de doelgroep. De probleemstelling, de doelen en de onderzoeksvragen komen aan bod in hoofdstuk drie. In hoofdstuk vier vindt u de deelvragen en de werkwijze die voor dit onderzoek gebruikt zal worden.

Het verrichte vooronderzoek kunt u vinden in hoofdstuk vijf. In hoofdstuk zes wordt de werkwijze van het experiment besproken. Vervolgens worden de resultaten besproken in hoofdstuk zeven, gevolgd door de conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk acht. Hoofdstuk negen gaat over het internationale aspect van het onderzoek. Tot slot vindt u de kritische reflectie onder hoofdstuk tien, afgesloten door de bronvermelding en de bijlagen.

2. THEORETISCH KADER

Dit hoofdstuk beschrijft de theoretische onderbouwing van het onderzoek. Hiermee wordt meer informatie gegeven over de doelgroep van het onderzoek. Dit zijn bijvoorbeeld kenmerken van de doelgroep en gegevens die blijken uit eerdere onderzoeken. Tevens wordt er in dit hoofdstuk uitgelegd waarom er voor deze specifieke doelgroep is gekozen.

2.1. Tot stand komen van de doelgroep

Er is in eerste instantie veel oriënteren onderzoek verricht om de doelgroep te bepalen. In de kadernota van de gemeente Dalfsen wordt er gestreefd naar het bevorderen van participatie aan het maatschappelijk verkeer door de groep mensen met een beperking.

Omdat dit een zeer brede en onduidelijke doelgroep is, is er gekozen om te onderzoeken welke doelgroep binnen dit kader een kansrijke doelgroep is om de participatie aan sportactiviteiten te vergroten. Hier moet bijvoorbeeld gekeken worden naar mensen met een verstandelijke beperking, mensen met een lichamelijke beperking en mensen met een meervoudige beperking. Er zal hierbij ook gekeken moeten worden naar de verschillende leeftijdscategorieën.

Om te bepalen wat de meest kansrijke doelgroep is, is het van belang dat er voldoende mensen in de doelgroep zitten en de mensen in de doelgroep bewegingsmogelijkheden hebben. Aan de hand van deze criteria viel de doelgroep mensen met een meervoudige beperking al erg snel af.

Via documenten van de gemeente Dalfsen, (onder andere overzichten van het leerlingenvervoer, kinderen uit de gemeente Dalfsen die naar een speciaal onderwijs school gaan, de sportverenigingen die iemand met een beperking als lid hebben, wmo-voorzieningen en het overzicht van de mensen die een Wajonguitkering ontvangen) is gebleken dat de doelgroepen mensen met een meervoudige beperking en mensen met een lichamelijke beperking te klein zijn om kansrijk te benoemen.

Binnen de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking zijn er verschillende niveaus. Aan de hand van gesprekken met organisaties die betrokken zijn bij mensen met een verstandelijke beperking, is geconcludeerd dat de kinderen die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben, de meeste sportmogelijkheden hebben. Daar komt bij dat deze doelgroep binnen de gemeente Dalfsen ruim honderd kinderen bevat, waardoor het voor de gemeente ook relevant is om dit onderzoek uit te voeren.

Binnen de doelgroep kinderen die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben, is er gekozen voor de jeugd onder deze doelgroep; namelijk alle kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar.

Hier is voor gekozen, omdat de kinderen die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben, nog jong kunnen leren om mee te sporten; jong geleerd is oud gedaan.

De kinderen in deze doelgroep mogen tot en met hun eenentwintigste op het speciaal voortgezet onderwijs zitten, daarna moeten zij van deze school af. Tevens is het voor deze doelgroep mogelijk om aan de hand van documenten binnen de gemeente (hiervoor zijn daar al wat voorbeelden van benoemd) een overzicht te vormen van het aantal kinderen in deze doelgroep.

In bijlage één vindt u ook een overzicht van achtergrondinformatie over mensen met een lichamelijke en/of meervoudige beperking. Dit is gebruikt in de keuze voor de definitieve doelgroep.

2.2. Mensen met een verstandelijke beperking

In Nederland wordt de laatste jaren het begrip: 'mensen met een verstandelijke beperking' gedefinieerd aan de hand van internationale definities. Eén van deze definities is afkomstig uit het Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM). Dit is een Amerikaans handboek voor diagnose en statistiek van psychische aandoeningen. De hieronder weergegeven definitie is afkomstig uit DSM-OV:

- Verstandelijk niveau ligt duidelijk onder het gemiddelde functioneren: een IQ van zeventig of minder bij een individueel toegepaste IQ-test. (Hiermee worden kennis-, vaardigheids- en gedragsmaatstaven bedoeld die kunnen dienen om het gemiddelde niveau van uitmuntenden te onderscheiden)
- Gelijktijdige tekortkomingen in aanpassingsgedrag, dat wil zeggen of betrokkene erin slaagt te voldoen aan de normen die horen bij de kalenderleeftijd in vergelijking tot zijn of haar culturele achtergrond, zoals sociale vaardigheden en verantwoordelijkheden, communicatie vaardigheden, ADL-vaardigheden (algemene dagelijkse levensverrichtingen), vaardigheden onafhankelijk functioneren en zelfredzaamheid.
- De achterstand is zichtbaar voor het achttiende levensjaar. (Nijgh, L. 2007)

Een andere definitie is afkomstig uit de ICD-10. De ICD-10 is de tiende versie van de Internationaal Classification of Diseases and Related Health Problems. Hierin wordt het begrip als volgt gedefinieerd: Een toestand van gestopte of onvolledige ontwikkeling van het verstand, die vooral gekenmerkt wordt door een, tijdens de ontwikkelingsperiode aan het licht tredende stoornis van vaardigheden, die mede bepalend is voor het algehele intelligentieniveau, dat wil zeggen cognitieve, verbale, motorische en sociale vermogens. Dit kan voorkomen met of zonder een psychische of lichamelijke aandoening. Het ontstaat vrijwel altijd voor het zesde levensjaar wanneer de hersenen nog niet zijn volgroeid. (Nijgh, L. 2007)

2.2.1. Niveaus van verstandelijke beperking

De mate van de verstandelijke beperking verschilt per persoon. Dit verschil wordt gerelateerd aan verschillende criteria. Een belangrijk criterium is het intellectueel vermogen van een persoon. Het intellectueel vermogen van een persoon kan gemeten worden met een intelligentietest. Het resultaat dat hier uit voortkomt, is een score, ook wel het intelligentiequotiënt (IQ) genoemd. Een indeling op basis van een IQ wordt ook wel een IQ classificatie genoemd. (Aldekamp, Renier & Smit, 2003)

Naast het IQ wordt ook het begrip verstandelijke leeftijd gebruikt. De verstandelijke leeftijd geeft aan op welke leeftijd een persoon functioneert. Iemand met een verstandelijke leeftijd van tien is qua verstandelijk functioneren te vergelijken met een kind van tien dat een normale ontwikkeling heeft doorgemaakt. Vaak is er wel een verschil in het gedrag zichtbaar doordat iemand met een verstandelijke beperking meer levenservaring heeft en ook de lichamelijke ontwikkeling verder is dan bij een kind van tien jaar. De indeling van de verschillende niveaus is als volgt (Nijgh, 2007):

<u>Niveaus</u>	<u>Kenmerk</u>	<u>IQ</u>	<u>Verstandelijke leeftijd</u>
Zwakbegaafd	Deze doelgroep kan mogelijk geheel zelfstandig of met enige begeleiding wonen en een beroep uitoefenen	71 - 85	11-16 jaar
Licht verstandelijke beperking	Deze doelgroep wordt in staat geacht te lezen en te schrijven	50/55 - 70	4-12 jaar
Matige verstandelijke beperking	Deze doelgroep kan worden getraind om een aantal vaardigheden(bijv. ADL,arbeidsmatige activiteiten) min of meer zelfstandig uit te voeren	35/40 - 50/55	2-4 jaar
Ernstige verstandelijke beperking	Deze doelgroep is afhankelijk van zeer intensieve omgevingsondersteuning	20/25 - 35/40	1-2 jaar
Zeer ernstige verstandelijke beperking	Bij deze doelgroep is de gerichtheid op de omgeving beperkt en zijn de cliënten afhankelijk van allesomvattende omgevingshulp	<20/25	0 – 1,5 jaar

2.2.2. Kinderen met een verstandelijke beperking

De doelgroep bestaat uit kinderen met een verstandelijke beperking. Deze doelgroep heeft een kenmerkende ontwikkeling.

Ontwikkeling

Ieder mens heeft de mogelijkheid om zich te ontwikkelen. Dit geldt ook voor kinderen met een verstandelijke beperking. Alleen heeft die beperking veel invloed op het hele ontwikkelingsproces van een kind. Kinderen met een verstandelijke beperking zijn trager in het zich eigen maken van nieuwe vaardigheden in vergelijking met andere kinderen. Iemand met een verstandelijke beperking is niet alleen trager op cognitief gebied maar vaak ook op andere ontwikkelingsgebieden zoals: de sociaal-emotionele ontwikkeling, de motorische ontwikkeling en de zintuiglijke ontwikkeling. Het is belangrijk om bij opvoeding en ondersteuning van een kind met een verstandelijke beperking je te richten op alle ontwikkelingsgebieden. (Nijgh, L.2007)

De cognitieve ontwikkeling

Met cognitie wordt o.a. het verstandelijke redeneren bedoeld. De cognitieve ontwikkeling vindt plaats aan de hand van verschillende stappen. We kunnen ervan uitgaan dat de cognitieve ontwikkeling van een kind met een verstandelijke beperking via dezelfde stappen verloopt als bij andere kinderen. Alleen bij kinderen met een verstandelijke beperking is er vaak een tekort aan adaptief gedrag, dat wil zeggen dat zij problemen ervaren met het toepassen van geleerde vaardigheden in de praktijk. Ook nemen kinderen met een verstandelijke beperking vaak minder initiatief. Kinderen met een verstandelijke beperking moeten daarom worden uitgedaagd om initiatief te nemen, zodat zij de wereld om zich heen kunnen ontdekken en begrijpen. (Nijgh, L. 2007)

De sociaal-emotionele ontwikkeling

Tijdens de sociaal-emotionele ontwikkeling leren kinderen om te gaan met gevoelens en met relaties. Kinderen met een verstandelijk beperking doorlopen hierbij dezelfde fasen als een ander kind, maar ook hier is sprake van een vertraging. De ernst van de verstandelijke beperking heeft veel invloed op de vertraging. Kinderen met een ernstige verstandelijke beperking blijven vaak reactief. De kinderen reageren vaak reflexmatig op de acties van anderen. Terwijl een kind met een licht verstandelijke beperking leert dat zijn actie een reactie van een ander zal opleveren. (Nijgh, L. 2007)

Motorische ontwikkeling

Kinderen met een verstandelijke beperking ervaren vaak problemen met zowel de fijne als grove motorische ontwikkeling. Er zijn de afgelopen jaren verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de motoriek van kinderen met een verstandelijke beperking. Sommige onderzoeken tonen aan dat er sprake is van een vertraagde ontwikkeling. In andere onderzoeken wordt aangetoond dat de motorische ontwikkeling bij een kind met een verstandelijke beperking anders verloopt. (Nijgh, L. 2007)

2.2.3. Verstandelijke beperking en sport

Mensen met een verstandelijke beperking moeten volgens de gemeente Dalfen ook de mogelijkheid hebben om deel te nemen aan sportactiviteiten. Daarbij moet gelet worden op de aandachtspunten die gelden bij deze combinatie.

Sporten en bewegen blijkt een zeer positieve invloed uit te oefenen op het lichamelijk, psychisch en sociaal welbevinden van mensen, en in het bijzonder van mensen met een beperking. Zo draagt sporten en bewegen bij aan het verbeteren van zowel het cardiovasculaire- en spieruithoudingsvermogen als de spierkracht van mensen met een beperking. Sportdeelname resulteert verder in een toename van de lichamelijke efficiëntie en conditie, wat betekent dat in vergelijking met de ongetrainde toestand minder energie nodig is om dezelfde activiteit te verrichten in het dagelijks leven (Schuit, 2004).

Daarbij vervult sporten en bewegen niet alleen een instrumentele rol, maar tevens heeft het een verkennend aspect, doordat men eigen en andermans mogelijkheden en beperkingen (beter) leert kennen. Er kan zo een toename ontstaan van zelfstandigheid en zelfvertrouwen en een grotere bewustwording van de eigen capaciteiten.

Ook heeft sport en bewegen een sociaal aspect. Mensen leren immers andere mensen kennen, leren samenwerken en sport en bewegen draagt met name positief bij aan de sociaal en zelf waargenomen competentie (Van der Woude, 2001)

Bovendien vormt het deelnemen aan 'gewone activiteiten' met name voor mensen met een verstandelijke beperking een positief aspect van sporten en bewegen. Voor deze groep mensen draagt het bij aan de integratie en acceptatie van hen in de maatschappij. In de sport staan dan ook de mogelijkheden centraal en niet de beperkingen. Als zodanig is sport een middel tot sociaal-maatschappelijke integratie. Mede door de sociaal-maatschappelijke betekenis van sportbeoefening heeft sporten en bewegen voor mensen met een beperking een enorme groei doorgemaakt en zich ontwikkeld tot een belangrijke activiteit voor een steeds grotere groep (Van der Woude, 2001).

Mensen met een verstandelijke beperking geven met name de voorkeur aan zwemmen, voetbal, gymnastiek, de sportinstuif en paardrijden (Duijff, 1997). De aard van de sportactiviteiten spelen zijn van invloed de populariteit. Verreweg de meeste mensen met een beperking geven de voorkeur aan sporten met een recreatief karakter en slechts weinig mensen aan sporten met een wedstrijdkarakter (Sytsema, 1981; Manders, 1985a). Deze voorkeur is mede afhankelijk van de sociale klasse van de sporter. De lagere sociale klassen geven de voorkeur aan prestatiegerichte activiteiten terwijl de hogere klassen de voorkeur geven aan recreatieve activiteiten (Sytsema, 1981).

3. PROBLEEMSTELLING

Het probleem dat ten grondslag ligt aan dit onderzoek is het gegeven dat de gemeente Dalfsen wil inspelen op de sportbevordering van de gemeente en daarom de participatie aan sportactiviteiten door de groep kinderen die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking heeft wil verhogen. Dit heeft tot onderstaande probleemstelling geleid:

Hoe kan de gemeente Dalfsen de participatie aan sportactiviteiten door de groep kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben en woonachtig zijn in de gemeente Dalfsen verhogen?

Naast deze probleemstelling zijn de deelvragen hieronder weergegeven.

3.1. Deelvragen

1. Hoe is de doelgroep onder te verdelen in relevante subdoelgroepen?
2. Waar sport de doelgroep op dit moment?
3. Wat zijn de motieven van de doelgroep om deel te nemen aan sportactiviteiten?
4. Wat zijn belemmeringen voor de doelgroep om deel te nemen aan sportactiviteiten?
5. Wat spreekt de doelgroep aan wat betreft het aanbod van sportactiviteiten?

3.2. Doel van het onderzoek

Dit doel is bepaald in samenwerking met de gemeente Dalfsen.

Het doel van dit onderzoek is om door middel van de resultaten van het onderzoek tot conclusies en aanbevelingen te komen voor de gemeente Dalfsen waarin beschreven staat hoe zij de participatie aan sportactiviteiten door kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben en woonachtig zijn in de gemeente Dalfsen kunnen verhogen.

3.3. Doelgroep

De doelgroep van dit onderzoek is:

‘Alle kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben en woonachtig zijn in de gemeente Dalfsen’.

Dit wil zeggen dat kinderen met bijvoorbeeld alleen ADHD of een andere gedragsstoornis niet binnen de doelgroep vallen, tenzij deze ook een vorm van verstandelijke beperking bevatten zoals hierboven beschreven.

Onder kinderen die zwakbegaafd zijn verstaan we in dit onderzoek:

‘Alle kinderen met een IQ tussen de 71 en 85’.

Onder kinderen met een licht verstandelijke beperking verstaan we in dit onderzoek:

‘Alle kinderen met een IQ tussen de 51 en 70’.

Onder kinderen met een matige verstandelijke beperking verstaan we in dit onderzoek:

‘Alle kinderen met een IQ tussen de 35 en 50’.

3.4. Afbakening

Lichamelijke activiteiten verschillen in intensiteit. Rennen kost bijvoorbeeld meer inspanning dan wandelen. Intensiteit is te verdelen over licht, matig en zwaar (*Haskell et al., 2007*):

- Bij licht intensieve lichamelijke activiteit is er geen sprake van verhoogde hartslag of versnelde ademhaling.
- Matig intensieve lichamelijke activiteit zorgt voor een verhoogde hartslag en een versnelde ademhaling.
- Iemand die zwaar intensief lichamenlijk actief is gaat zweten en raakt buiten adem.

Onder sportactiviteiten verstaan we in dit onderzoek:

‘Alle matig of zwaar intensieve activiteiten waarbij er sprake is van een fysieke krachtmeting of een fysiek spel dat op reglementaire wijze in competitieverband of recreatief gespeeld kan worden.

4. ONDERZOEKSOPZET

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van hoe het onderzoek is aangepakt en opgezet. Er is een onderscheid gemaakt in de beschrijving en verantwoording van de methode, onderzoek en analyse in de praktijk en onderzoek en analyse vanuit de theorie.

In de startfase van het onderzoekstraject stond verkenning centraal. Onder verkenning vielen oriënterende gesprekken met organisaties en individuen die betrokken zijn bij doelgroep. Daarnaast is het literatuuronderzoek opgestart in deze verkenningsfase.

4.1. Onderzoeksgroep

De populatie van dit onderzoek betreft alle kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben en woonachtig zijn in Dalfsen. Over hen is een advies geschreven aan de gemeente Dalfsen.

Er is niet steekproefwijs gewerkt. De doelgroep van het onderzoek bevatte in totaal 102 geregistreerde kinderen. Er is geprobeerd om alle kinderen uit de doelgroep te bereiken voor het onderzoek. Dit is niet geheel gelukt, omdat de kinderen verspreid over veel verschillende scholen onderwijs volgen en niet alle scholen mee wilden werken aan het onderzoek.

De kinderen uit de doelgroep zijn benaderd via scholen. Er is contact opgenomen met de scholen waar de kinderen uit de doelgroep op school zitten. Via de scholen is er gevraagd of zij mee willen werken aan dit onderzoek. Er is gekozen om de doelgroep te bereiken via de scholen, omdat zij een goed overzicht hebben van de IQ-waarde van elk kind, wat essentieel is om te bepalen of het betreffende kind binnen de doelgroep van dit onderzoek behoort. Tevens is het in het kader van privacy beter om contact op te nemen via scholen in plaats van direct via het kind of de ouders hiervan. U kunt meer lezen over de benaderingswijze in hoofdstuk zes.

4.2. Onderzoeksmethode

Als eerste stap heeft er een literatuuronderzoek en hebben er interviews plaatsgevonden om kennis op te doen en alle informatie die al bekend is over de doelgroep te gebruiken. Hieruit is een lijst ontstaan met onder andere drempels, stimulansen en motieven om te sporten voor kinderen die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben. Deze lijst met kernbegrippen vormt de basis voor de enquêtes die onder de doelgroep is afgenomen. Om te testen of deze literatuurkennis ook van toepassing is op de doelgroep van dit onderzoek en aanvullende informatie te verkrijgen is een experiment uitgevoerd. Hieraan hebben in totaal vijftien kinderen (14,7%) van de gehele doelgroep aan deelgenomen. In het hoofdstuk 'Experiment' (hoofdstuk zes) kunt u vinden op welke manier het experiment heeft plaatsgevonden.

4.3. Betrouwbaarheid en validiteit

4.3.1. Vooronderzoek

Het vooronderzoek bestond uit zowel desk- als fieldresearch. De deskresearch oftewel het literatuuronderzoek is voornamelijk uitgevoerd in de mediatheek van de Hanzehogeschool Groningen.

De fieldresearch bestond uit gesprekken met verschillende betrokkenen en experts op het gebied van kinderen met een verstandelijke beperking in combinatie met sport. Zo zijn er gesprekken gevoerd met een regionaal leider van het nationale project 'Special Heroes', een leider van een sportactiviteit voor mensen met een verstandelijke beperking, de combinatiefunctionaris van de regio Olst-Wijhe en verschillende docenten lichamelijke opvoeding van scholen voor speciaal onderwijs.

De informatie uit het literatuuronderzoek is betrouwbaarder dan de informatie uit de fieldresearch. De gegevens uit de literatuur zijn vaak in meerdere literatuurdocumenten terug te vinden. De fieldresearch bestaat uit verschillende interviews met in totaal vijf mensen. Deze kunnen ook uit meningen bestaan, ontstaan door verschillende ervaringen en beïnvloed door verschillende factoren. Omdat de geïnterviewde personen wel experts zijn op het gebied van de doelgroep, neem ik deze meningen graag serieus en worden delen van deze informatie ook getest.

Over het algemeen zijn de hypotheses uit de fieldresearch getest middels het experiment en de hypotheses uit de literatuur zijn getest via de algemene enquête. Dit is gedaan omdat de informatie uit de literatuur het best te testen was via vragen aan de betreffende leerling, terwijl de informatie uit de fieldresearch goed te testen was tijdens het experiment. Dit betrof vooral het verschil tussen individueel of in teamverband sporten, wat goed te testen was in het experiment, omdat ze in één les beide vormen van sporten hebben ervaren. Zodoende konden ze goed oordelen over hetgeen wat aan ze gevraagd werd.

4.3.2. Enquêtes

Tijdens het afnemen van de enquêtes hebben de kinderen voldoende afstand van de andere kinderen genomen om zijn of haar eigen antwoorden te geven. Zodoende hebben de kinderen over hun eigen antwoorden nagedacht, in plaats van die van hun vriendje of vriendinnetje naast hun over te nemen.

Om de enquêtes voor iedereen begrijpelijk te houden zijn de algemene enquêtes in het basisonderwijs samen met de leerkracht ingevuld. Op het voortgezet onderwijs zijn de enquêtes door de kinderen zelf ingevuld, maar mochten zij altijd hulp ontvangen van de leerkrachten bij onduidelijkheden.

De vragen voor de enquêtes en interviews zijn opgesteld met behulp van de benodigde literatuur en informatie van begeleiders van zowel de gemeente Dalfsen als van de Hanzehogeschool Groningen. Dit is onder andere gedaan om de inhoud van de vragen goed aan te laten sluiten bij datgene wat we weten en te weten willen komen.

De enquêtes tijdens het experiment zijn afgenomen door medewerkers van de gemeente Dalfsen, gespecialiseerd in het lesgeven van lichamelijke opvoeding en/of door de vakdocent(e) van de school. Hierbij moet worden vermeld dat het voor sommige kinderen moeilijk was om de vragen goed te beantwoorden. Dit betrof dan vooral de vraag waarom ze een activiteit leuk of niet leuk vonden en wat de activiteit nog leuker zou kunnen maken. Doordat de kinderen werden geholpen bij deze vragen zijn er in de meeste gevallen wel resultaten uitgekomen. Doordat deze hulp een suggestieve werking kan hebben gehad zijn de resultaten van deze vragen minder betrouwbaar.

Er is gezorgd voor een zo groot mogelijke afname. Dit houdt in dat de enquêtes bij een zo hoog mogelijk aantal mensen uit de doelgroep zijn afgenomen. Er is naar een zo hoog mogelijk aantal gestreefd om ervoor te zorgen dat de resultaten uit het onderzoek representatief zijn voor de doelgroep. Uiteindelijk zijn de algemene enquêtes door 51 kinderen ingevuld, van de in totaal 102 kinderen binnen de doelgroep. Er is dus een respons van 50%.

Naast de enquêtes is er tijdens de experimenten geobserveerd hoe de kinderen reageren op de verschillende oefenvormen. De observaties die tijdens de experimenten zijn waargenomen kwamen overeen met de ingevulde enquêtes tijdens het experiment.

4.3.3. Type onderzoek

Tijdens het onderzoek is er gebruik gemaakt van 'triangulatie'. Dit betekent dat er een driehoeksverhouding tussen onderzoeksmethoden bestaat in het onderzoek. Het gebruiken van meerdere onderzoeksmethoden verhoogt de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek (Teunissen, 1985).

De methoden die gebruikt zijn in het onderzoek:

- Kwantitatief onderzoek (enquêtes)
- Kwalitatief onderzoek (interviews)
- Deskresearch (literatuuronderzoek)

Door een goede voorbereiding uit de literatuur, wordt de validiteit van het onderzoek vergroot (Verhoeven, 2007). Je wilt immers meten wat je wilt weten.

Er zijn zo veel mogelijk kinderen geënquêteerd en experts geïnterviewd om te achterhalen wat de meest voorkomende beweegsituaties, voorkeuren en meningen zijn. Door meerdere kinderen te enquêteren en meerdere experts te interviewen, werd het steeds duidelijker wat er speelt, omdat de situatie vanuit verschillende rollen is bekeken.

4.4. Analyseverwerking

De gegevens afkomstig uit de enquêtes zijn verwerkt met Microsoft Excel. Om verbanden te kunnen leggen zijn er ook veel resultaten handmatig vergeleken, bijvoorbeeld tussen de verschillende leeftijdscategorieën en IQ-waarden.

5. VOORONDERZOEK

Om een duidelijk beeld te krijgen van de huidige informatie die er is over onze doelgroep, is er een vooronderzoek verricht.

Naar aanleiding van het literatuuronderzoek en de interviews zijn er verwachtingen ontstaan over de resultaten van dit onderzoek. Er is niet veel, maar wel wat onderzoek gedaan naar deze doelgroep in combinatie met sport. Dit is gebruikt om een beeld te creëren van de verwachte resultaten van dit onderzoek. Om deze gegevens te testen aan de doelgroep van dit onderzoek, is er getest door middel van experimenten en enquêtes.

Bij sommige thema's waren er zowel resultaten uit de algemene enquêtes als resultaten uit de enquêtes tijdens het experiment van belang.

5.1. Literatuuronderzoek

De resultaten van het literatuuronderzoek zijn onderverdeeld in de verschillende thema's. Deze thema's zijn later ook weer terug te vinden bij de resultaten van het onderzoek.

5.1.1. Populaire sporten

- Meest populaire sporten onder verstandelijk beperkten op dit moment: Zwemmen, voetbal, paardrijden, judo en sportinstuif. (Baken, W.C.) 1997. Sportbeoefening door mensen met een handicap)
- Mensen met een verstandelijke beperking geven met name de voorkeur aan: zwemmen, voetbal, gymnastiek, de sportinstuif en paardrijden(Duijf, 1997).
- Verreweg de meeste mensen met een beperking geven de voorkeur aan sporten met een recreatief karakter en slechts weinig mensen geven de voorkeur aan sporten met een wedstrijdkarakter (Systema, 1981; Manders, 1985a).
- Meest populair binnen leerlingen op speciaal onderwijs: zwemmen, paardrijden, vecht/verdedigingssport, fitness(conditie), veldvoetbal, zaalvoetbal, fitness(kracht), skaten, bowling, dansen (De Vries, S.I., 2005).
- Meest populair binnen aangepast sporten onder sporters met een verstandelijke handicap: fitness, zwemmen,wandelen,dansen,hardlopen,fietsen,bowling,gymnastiek/turnen, veldvoetbal, paardensport. Hierbij zijn de eerste twee(respectievelijk 34 en 33 procent) en nummer drie en vier(respectievelijk 20 en 10 procent) zwaar oververtegenwoordigd (van Lindert, C., 2013).

Deze verschillende literatuurgegevens geven aan dat de sporten: zwemmen, paardrijden, voetbal en fitness de meest populaire sporten zijn binnen groep mensen met een verstandelijke beperking.

5.1.2. Huidige sportactiviteit

- 61% van de leerlingen van het speciaal onderwijs cluster drie met een verstandelijke beperking heeft in het afgelopen jaar(2012) minimaal één keer per maand gesport (van Lindert, C., 2013).

5.1.3. Motieven om te participeren aan sportactiviteiten

- Het bewerkstelligen van een vooruitgang van lichamelijke gezondheid en conditie wordt zowel door mensen met een lichamelijke als door (ouders en begeleiders van) mensen met een verstandelijke beperking als een belangrijk motief voor sportbeoefening genoemd (Bosscher, 1997; Hovens e.a., 1982; Duijf, 1997). Volgens Manders (1985a) vindt 39 procent van de respondenten het motief gezondheid en fitheid belangrijk in zijn onderzoek.
- De sociale contacten die door sportbeoefening tot stand kunnen komen vormen voor veel mensen een belangrijk motief om te gaan sporten (Bosscher, 1977; Sherill, 1984; Manders, 1985a). Dit aspect weegt bij mensen met een lichamelijke of zintuiglijke beperking aanzienlijk meer mee dan bij mensen met een verstandelijke beperking (Duijf, 1997).
- De sociale omgeving speelt een belangrijke rol bij het komen tot en het continueren van de sportdeelname van mensen met een beperking. Zo wordt gebrek aan interesse in sport bij mensen in de omgeving door achttien procent van de verstandelijk beperkte niet-sporters genoemd als reden om niet aan sport deel te nemen (Manders, 1985a; Duijf, 1997).
- Uit recente onderzoeken blijkt ook dat medici en paramedici een belangrijke rol spelen bij het motiveren van mensen met een handicap om te gaan sporten en het wegnemen van onzekerheid en angst bij de sporter en zijn directe omgeving (Baken, 1997c; Duijf, 1997). De kennis van medici en paramedici blijkt echter in de praktijk veelal niet toereikend om mensen met een handicap adequaat te informeren en adviseren (Baken, 1997c).
- De vreugde die het bewegen, het sportief bezig zijn, met zich meebrengt blijkt tot de belangrijkste motieven te behoren om deel te nemen aan sportactiviteiten (Van Dellen & Crum, 1975; Bosscher, 1997; Van Der Loop, deel 1, 1984; Duijf, 1997).
- Het belang dat iemand hecht aan het leveren van een prestatie op sportief gebied kan een motief zijn voor sportdeelname (Bosscher, 1997). Dit motief wordt echter van geringe waarde geacht (Manders, 1985a).
- Uit recent onderzoek onder mensen met een verstandelijke beperking blijkt dat, naast het hebben van plezier, de attitudevariabele 'het belangrijk vinden om steeds beter te worden; bijdraagt aan het verklaren van de sportintentie. Uit de antwoorden blijkt dat zij veelvuldig spreken in termen van 'aan anderen laten zien wat ik kan' en 'mezelf verbeteren' (Duijf, 1997).
- Sport kan dienen als compensatie voor wat men mist in het dagelijks werk of in andere dagelijkse bezigheden. Verder kan het compensatie beiden voor opgekropte spanning en agressie (Bosscher, 1977). In vergelijking met vele andere motieven voor sportparticipatie is de rol van de compensatie echter zeer bescheiden (Van Der Woude, 2001).
- Voor de gezondheid/om fit te worden (58 procent), voor het plezier/de ontspanning (56 procent), voor de gezelligheid/contacten met andere mensen (41 procent), om af te vallen (21 procent) en om energie kwijt te raken, om te winnen, om sterker te worden, om zelfvertrouwen te krijgen, om iets te leren, therapeutisch en andere

redenen (andere redenen is aangegeven door slechts 4 procent van de respondenten) (van Lindert, C., 2013).

Deze verschillende literatuurgegevens geven aan dat onderstaande motieven het meest voorkomend zijn bij mensen met een verstandelijke beperking:

- *Voor de lichamelijke gezondheid*
- *Voor de sociale contacten*
- *Voor het plezier*
- *Om beter te worden, te presteren*
- *Om energie kwijt te raken*

5.1.4. Belemmeringen om te participeren aan sportactiviteiten

- De feitelijke ernst van de beperking heeft nauwelijks invloed op de mate van sportdeelname(Van Der Loop, deel 1, 1984; Manders, 1985a; Duijf, 1997).
- Drempelvrees blijkt een belemmerende factor ten aanzien van sportdeelname te zijn (Nieuwenhuyzen-Kruseman, 1975; Verwoerd, 1992). Ook blijkt het gemis aan vrienden om mee te trainen een belangrijke drempel te zijn(Sherill, 1984).
- Er kunnen zich problemen voordoen bij het vinden van een gelegenheid voor sportbeoefening. Vaak zijn er binnen de bereikbare omgeving van de persoon met een beperking geen specifieke verenigingen voor mensen met een beperking of bestaat er geen mogelijkheid tot aansluiting bij andere sportvoorzieningen. Wanneer dit het geval is belemmert dit de sportdeelname (Sytsema & Ruckert, 1977; Baken & Duijf, 1994a, 1994b; Duijf, 1997).
- Voor mensen met een verstandelijke beperking vormt angst voor sportspecifieke situaties en angst voor het onbekende een belemmering (Duijf, 1997).
- Verder worden mensen met een verstandelijke beperking in hun sportdeelname belemmerd door factoren van motivationele, organisatorische en psychosociale aard. Onder motivationele belemmeringen verstaan we ' geen zin hebben om te sporten, het te druk hebben met andere activiteiten en de voorkeur geven aan andere hobby's'. Onder de organisatorische aspecten vallen met name ' het tijdgebrek van ouders en begeleiders, het tekort aan vrijwilligers, onbekendheid met het sportaanbod en de afstand tot de sportaccommodatie'. De psychosociale drempels omvatten ' straatvrees, gedragsproblemen, geen vrienden hebben om mee te sporten of een te laag verstandelijk niveau'. Medische en financiële drempels zijn ook aanwezig, maar in veel geringere mate (Coumans e.a., 1995).
- De reactie van minder-validen tegenover valide mensen kan als belemmering worden ervaren door de minder valide . Hierdoor kan het contact wederzijds geblokkeerd worden (Sytsema & Ruckert, 1977).
- Ouders en begeleiders van potentiële sporters met een verstandelijke beperking missen vaker informatie dan ouders en begeleiders dan niet-sporters met een verstandelijke beperking (32 vs 7 procent). Het gemis aan informatie betreft in bijna driekwart van de gevallen de sportmogelijkheden in de regio voor mensen met een verstandelijke beperking. Mensen met een verstandelijke beperking zelf geven aan dat ' het niet weten hoe lid te worden van een sportclub' hun sportdeelname belemmert (Duijf, 1997).
- Onder de niet-sporters met verstandelijke beperking: heeft er geen behoefte aan(49 procent), gezondheid is niet toelatend om te sporten(44 procent), er zijn te weinig mogelijkheden in de nabije omgeving(8 procent), er is geen deskundige begeleiding tijdens de sportieve activiteiten(8 procent), kent de mogelijkheden niet(4 procent) en de activiteiten zijn te duur(4 procent). Dit zijn de grootste percentages binnen de belemmeringen (van der Lindert, C., 2013).

Deze verschillende literatuurgegevens geven aan dat onderstaande belemmeringen om te gaan sporten het meest voorkomend zijn bij mensen met een verstandelijke beperking:

- Geen behoefte aan sporten
- Onbekend waar het mogelijk is om te sporten
- Te weinig aanbod (binnen verenigingen)
- Angst (voor sportspecifieke of onbekende organisaties)
- Geen tijd
- Geen vrienden om mee sporten
- Te hoge kosten

5.1.5. Verbetering

De vertegenwoordigers van mensen met een verstandelijke handicap zijn gevraagd om ideeën voor participatie aan sportactiviteiten door de doelgroep te vergroten. Onderstaande maatregelen zijn het meest benoemd.

Meer vrijwilligers nodig(17 procent), meer begeleiding nodig(16 procent), stimuleren/motiveren van deelnemers nodig(16 procent), betere integratie in reguliere sportclub nodig(14 procent), vervoer verbeteren(10 procent), instelling moet meer doen(9 procent), meer geld beschikbaar stellen(8 procent) (van Lindert, C., 2013).

5.2. Fieldresearch

Tijdens mijn interviews met experts, zijn vooral onderstaande zaken naar voren gekomen:

- De doelgroep sport vooral voor het plezier; dus ze sporten het liefst in een recreatief karakter.
- Het grotendeel van de doelgroep is geschikter en vindt het leuker om individueel te sporten dan in teamverband
- Er is weinig bekend over/weinig aandacht voor de sportmogelijkheden die er binnen een gemeente zijn voor de doelgroep

6. EXPERIMENT

Het onderzoek bestond uit twee aspecten. Een gedeelte van de doelgroep heeft deelgenomen aan het experiment (ook wel evenement genoemd) en er zijn bij zoveel mogelijk kinderen – in totaal eenenvijftig – algemene enquêtes afgenomen.

6.1. Benadering doelgroep via scholen

6.1.1. Vaststellen aantal kinderen binnen doelgroep

Om vast te kunnen stellen hoeveel kinderen in de gemeente Dalfsen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben, heb ik vooral gebruik gemaakt van de lijst van het leerlingenvervoer en de kennis van mijn collega's van de gemeente Dalfsen.

Uit de lijst van het leerlingenvervoer zijn alle kinderen die naar een school voor speciaal onderwijs gaan gefilterd. Daaruit zijn weer de scholen die niet binnen de doelgroep van dit onderzoek passen gehaald (bijvoorbeeld een school voor kinderen met hoor- en spraakstoornissen).

Van de lijst die toen overbleef zijn alle scholen gebeld met de vraag of zij aan wilden geven hoeveel kinderen van de kinderen die op de lijst van de gemeente Dalfsen staan van die school, binnen de IQ-waarden van vijfendertig en vijfentachtig vallen. Op deze manier is geconstateerd dat er een totaal aantal kinderen van ongeveer 102 binnen de doelgroep van dit onderzoek valt. Het benaderen van alle scholen - inclusief het wachten op deze reacties – heeft veel tijd in beslag genomen.

Er zijn ook nog scholen in de gemeente Dalfsen voor regulier onderwijs waar ook kinderen binnen deze IQ-waarden onderwijs volgen. Deze informatie heb ik via mijn collega's vernomen, en zij hebben voor mij opgevraagd hoeveel kinderen hiervan binnen de doelgroep van dit onderzoek vallen. Er waren twee scholen op het regulier onderwijs met vier kinderen die binnen de doelgroep vallen, bij de overige scholen waren het er minder of geen.

6.1.2. Benaderen van de scholen

Er is aan alle scholen voor speciaal onderwijs waar meer dan twee kinderen binnen de doelgroep van dit onderzoek onderwijs volgen gevraagd om de algemene enquête in te vullen. Het blijkt dat veel scholen geen tijd en behoefte hebben om hier energie in te steken en er moet vaak toestemming worden gevraagd aan leerkrachten en ouders van de betreffende kinderen.

Er is in eerste instantie telefonisch contact gezocht met scholen, wat vaak vervolgde via mail om bijlagen mee te kunnen sturen zoals enquêtes en de betreffende kinderen. De scholen die mee wilden werken hebben een brief ontvangen die naar de ouders van de betreffende kinderen en leerkrachten gestuurd kon worden, om toestemming te verlenen voor/medewerking te verlenen aan het afnemen van de enquêtes.

Met de scholen waarbij het experiment ook is uitgevoerd, is meerdere malen afgesproken om alles uit te leggen en de mogelijkheden te bespreken. Er zijn voor de experimenten onder andere een draaiboek en een lesvoorbereiding gemaakt, welke vooraf zijn doorgenomen met de betreffende contactpersonen op de scholen waar de experimenten gehouden zijn.

6.2. Toelichting experiment

Bij twee scholen is er een experiment(event) gehouden. Dit bestond uit een les lichamelijke opvoeding voor de doelgroep van het onderzoek op de betreffende school, om extra resultaten te verwerven in het kader van het onderzoek. Het eerste experiment is gehouden op de 'Boslust' te Ommen, speciaal- en voortgezet speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen. Het tweede experiment is gehouden op 'De Maat', school voor praktijkonderwijs.

Tijdens de experimenten is er voornamelijk getest of de doelgroep een duidelijke voorkeur heeft voor een individuele- of een teamsport.

6.2.1. Inhoud experiment

De kinderen hebben tijdens beide experimenten twee programma's afgewerkt binnen de les. Het eerste programma (programma A) bestond uit twee verschillende vormen van individueel sporten. Het tweede programma (programma B) bestond uit een klassikale vorm van een teamsport. Alle kinderen voeren beide onderdelen van programma A uit (na elkaar, ze wisselen van onderdeel af na tien minuten), om vervolgens klassikaal aan programma B te beginnen.

Tussen de twee verschillende programma's, is er een enquête ingevuld door de kinderen. Ook na programma B is er weer een enquête ingevuld. Hierin zijn vragen gesteld over de activiteiten van het programma die ze daarvoor uitgevoerd hadden. Er is gevraagd hoe leuk ze de activiteit vonden (de antwoorden zijn vergeleken met beide programma's) en bij welke aanpassing ze de sportactiviteit nog leuker zouden vinden.

Tijdens het eerste experiment is er door de vakdocent van de school een gymles lichamelijke opvoeding. In deze les is er in programma A hockey en fitness gegeven, gevolgd door hockey in teamverband (vier tegen vier) in programma B.

Tijdens het tweede experiment is er door een medewerker van de gemeente lesgegeven aan de kinderen van het praktijkonderwijs. In deze les is er in programma A individueel voetbal en fitness gegeven, gevolgd door voetbal in teamverband (vier tegen vier) in programma B. Er is gekozen om de niet zelf de les te geven, zodat er geobserveerd kon worden wat de kinderen van de verschillende activiteiten vinden. Tevens kon er zo voor gezorgd worden dat alle enquêtes op de juiste manier klaarliggen en gebruikt konden worden.

6.2.2. Keuzes binnen het experiment

Er is in beide programma's gekozen voor fitness, omdat deze sport hoog in de populaire sporten stond afgaande op de literatuur. Tijdens het experiment is getest of fitness vormgegeven in de gymzaal ook geliefd is bij de doelgroep. Omdat de kinderen in de enquête na programma A aan moeten geven hoe leuk ze elke activiteit vonden, kon er bekeken worden of de kinderen dit leuk vonden of niet.

In het eerste experiment is gekozen voor hockey, waar er in het tweede experiment is gekozen voor voetbal. Er is gekozen voor hockey, omdat deze sport niet staat vermeld bij de populaire sporten. Om erachter te komen waarom dit is, en of hockey wel mogelijk is met deze doelgroep en of ze het leuk vinden, is dit getest door middel van het experiment.

In het tweede experiment is voor voetbal gekozen, omdat dit volgens de literatuur juist wel een populaire sport is. Er is middels dit experiment met de bijbehorende enquêtes getest of de kinderen dit inderdaad een leuke sport vinden om te doen.

6.3. Algemene enquêtes

Naast het experiment welke op twee scholen is gehouden, zijn er ook nog algemene enquêtes afgenomen bij meerdere kinderen uit de doelgroep. Op de scholen van het experiment zijn ook algemene enquêtes afgenomen, maar deze algemene enquêtes zijn ook nog afgenomen bij de betreffende kinderen op onderwijscentrum 'De Twijn' te Zwolle en op speciale school voor basisonderwijs 'Johan Seckel' te Ommen.

In totaal zijn er eenenvijftig algemene enquêtes ingevuld. De gehele doelgroep van dit onderzoek bestaat uit 102 personen. Dit betekent dat er een respons is van 50,0%.

In de algemene enquête zijn vragen gesteld over de huidige beweegsituatie van de kinderen (sport de leerling, zo ja; waar?), de motieven en belemmeringen en de mogelijkheden van de leerling wat betreft het vervoeren van en naar sportactiviteiten.

Via deze algemene enquêtes is zeer veel informatie verkregen over onder andere de motieven en de vervoersmogelijkheden. De algemene enquête is te vinden in bijlage twee, gevolgd door de enquête tijdens het experiment in bijlagen drie.

7. RESULTATEN

De resultaten van het onderzoek zijn verkregen via de algemene enquêtes en de enquêtes tijdens de experimenten. De resultaten worden per thema besproken, zo mogelijk vergeleken met de informatie uit het vooronderzoek.

7.1. Toelichting

Binnen de resultaatverwerking is er soms onderscheid gemaakt in de leeftijdscategorieën primair- en voortgezet onderwijs. Tevens is er soms onderscheid gemaakt in IQ-waarden. Deze bestaan uit de groep kinderen met een IQ-waarde van onder de zestig en de groep kinderen met een IQ-waarde tussen de zestig en vijfentachtig. Dit onderscheid is gemaakt wanneer er duidelijke verschillen of overeenkomsten tussen de verschillende groepen te vinden waren.

Er is aangenomen dat de kinderen van de 'Boslust' te Ommen en 'De Twijn' in de IQ-waarden onder de zestig vallen. Dit betekent dat de kinderen van de 'Johan Seckel' en 'De Maat' in de groep met een IQ-waarde tussen de zestig en vijfentachtig zijn geplaatst. Deze aanname bepaald in overleg met medewerkers van de gemeente Dalfsen en is grotendeels correct.

Het is mogelijk dat er individuen zijn binnen deze groepen die binnen een andere IQ-waarde (wel tussen de vijfendertig en vijfentachtig) behoren. Omdat er in verband met privacy niet van elk kind bekend is welke precieze IQ-waarde deze heeft, is dit niet volledig betrouwbaar te verdelen.

Bij de vragen over populaire sporten en de motieven en belemmeringen om te participeren aan sportactiviteiten mochten de kinderen meerdere antwoorden kiezen.

7.2. Populaire sporten

7.2.1. Algemene enquête

Vanuit het vooronderzoek is de volgende hypothese gesteld wat betreft het thema: ‘populaire sporten’ :

‘Zwemmen, paardrijden, voetbal en fitness zijn de meest populaire sporten zijn binnen de doelgroep’.

Uit de vraag van de algemene enquête - de vraag die vraagt naar de sporten die de leerling leuk vindt - blijkt dat binnen alle geënquêteerde kinderen de sporten voetbal (22,6% – 21 keer), zwemmen (12,9% - 12 keer), paardrijden (8,6% - 8 keer) en basketbal (8,6% - 8 keer) het meest populair zijn. Dit komt voor een groot gedeelte overeen met het vooronderzoek.

Deze vraag is beantwoord met in totaal drieënnegentig antwoorden.

De drie sporten zwemmen, paardrijden en voetbal staan inderdaad in de top drie. Fitness is uit het vooronderzoek wel populair gebleken, maar dit is door de doelgroep van dit onderzoek maar één keer benoemd (van de in totaal drieënnegentig antwoorden op deze vraag) als sport die de kinderen leuk vinden.

Uit de resultaten van de geënquêteerde kinderen blijkt dat basketbal samen met paardrijden op de derde plek staat. Wel moet hierbij vermeld worden dat er binnen de kinderen die ook daadwerkelijk sporten, paardrijden regelmatig is benoemd als beoefende sport, terwijl basketbal nooit is benoemd.

Binnen het thema: ‘populaire sporten’, zijn er geen duidelijke verschillen te vinden tussen de voorkeuren per leeftijd of IQ.

7.2.2. Enquête tijdens experiment – individuele - of teamsport

Vanuit het vooronderzoek is de volgende hypothese gesteld wat betreft het thema: ‘populaire sporten’ :

‘De doelgroep participeert liever aan individuele- dan aan teamsporten’.

De bijbehorende vraag tijdens het experiment is beantwoord met in totaal vijftien antwoorden.

Van alle kinderen die de enquêtes tijdens het experiment in hebben gevuld heeft 66,7% (10 kinderen) aangegeven programma B leuker te vinden. 26,7% (4 kinderen) vond programma A leuker, en 6,7% (1 kind) kon de vraag niet beantwoorden.

Ook uit de resultaten van deze enquête – de enquête tijdens het experiment – is geen duidelijk verschil te ontdekken tussen leeftijd of IQ-waarden.

Er is dus in beide leeftijdscategorieën een lichte voorkeur voor teamsporten, dit is in tegenstelling met wat er werd verwacht aan de hand van het vooronderzoek.

7.2.3. Enquête tijdens experiment – Fitness in gymzaal

Uit het vooronderzoek bleek dat fitness een zeer populaire sport is onder de doelgroep. Tijdens het experiment hebben de kinderen fitness ervaren in de gymzaal. Om te testen of de kinderen fitness in de gymzaal leuk vinden, is er aan elke leerling die deel heeft genomen aan het experiment gevraagd wat hij of zij van het fitnessprogramma vond.

De bijbehorende vraag tijdens het experiment is beantwoord met in totaal vijftien antwoorden.

Van alle kinderen die de enquêtes tijdens het experiment in hebben gevuld heeft 60% (9 kinderen) aangegeven het fitnessprogramma heel erg leuk te vinden. 33,3% (5 kinderen) beoordeelde het fitnessprogramma als: ‘het ging wel’ en 6,7% (1 kind) vond het helemaal niet leuk.

7.3. Huidige sportactiviteit van de doelgroep

Vanuit het vooronderzoek is de volgende hypothese gesteld wat betreft het thema: 'sportactiviteit' :

'61% van de leerlingen van het speciaal onderwijs cluster drie met een verstandelijke beperking heeft in het afgelopen jaar(2012) minimaal één keer per maand gesport'

In de algemene enquête is er aan de kinderen gevraagd of zij op dat moment een sport beoefenden. Deze vraag is in totaal door eenenvijftig kinderen ingevuld.

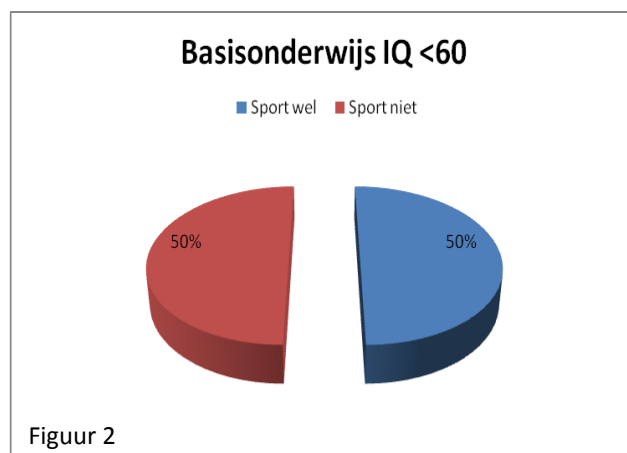
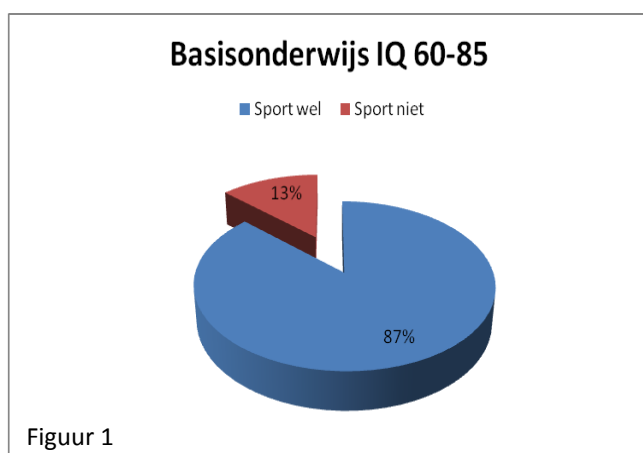
Van alle kinderen heeft 70,6% (36 kinderen) aangegeven een sport te beoefenen. 29,4% (15 kinderen) hebben aangegeven geen sport te beoefenen.

Hierbij moet worden vermeld dat er aanzienlijk grote verschillen te vinden zijn tussen leeftijd en IQ. Deze verschillen worden onder onderstaande subparagrafen besproken.

7.3.1. Basisonderwijs

Van de kinderen op het basisonderwijs met een IQ-waarde tussen de zestig en vijftientig (in totaal drieëntwintig), heeft 87,0% (20 kinderen) aangegeven wel een sport te beoefenen. Slechts drie van de drieëntwintig kinderen - oftewel 13,0% - heeft aangegeven geen sport te beoefenen. Zie figuur 1.

Van de kinderen op het basisonderwijs met een IQ-waarde van onder de zestig (in totaal tien) heeft 50% (5 kinderen) aangegeven wel een sport te beoefenen. De overige 50% (5 kinderen) heeft aangegeven geen sport te beoefenen. Zie figuur 2.

Omdat de participatie aan sportactiviteiten binnen de groep basisschoolkinderen met een IQ-waarde tussen de zestig en de vijftientig zeer hoog ligt, worden de gegevens van deze groep soms niet meegenomen bij bepaalde thema's. Dit is dan wel vermeld bij de resultaten van dat thema.

7.3.2. Voortgezet onderwijs

Van de kinderen op het voortgezet onderwijs is er binnen het thema: 'sportactiviteit' geen groot verschil te vinden in IQ(minder dan 10%).

Van de kinderen op het voortgezet onderwijs (in totaal achttien) heeft 61,1% (11 kinderen) aangegeven wel een sport te beoefenen. 38,9% (zeven kinderen) hebben aangegeven geen sport te beoefenen. Zie figuur 3.

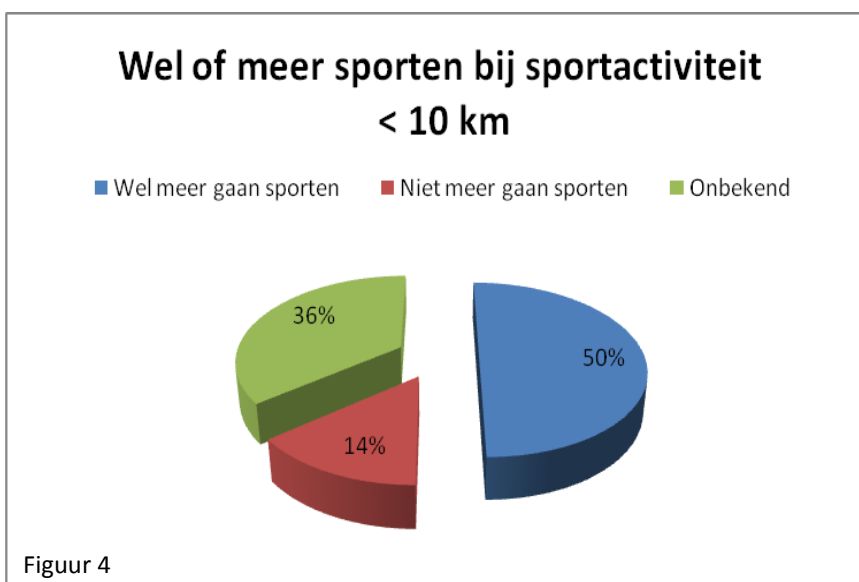
7.3.3. Aanvullende gegevens sportactiviteit

In de algemene enquête is er aan de kinderen gevraagd of zij wel of meer zouden gaan sporten als er een sportactiviteit binnen een straal van tien kilometer vanaf hun woonplaats zou zijn. De kern Dalfsen is vanuit elke andere kern van de gemeente Dalfsen te bereiken binnen een afstand van tien kilometer.

Omdat de kinderen op het basisonderwijs met een IQ-waarde tussen de zestig en vijftachtig vaak bij een reguliere vereniging sporten, hebben zij geen probleem met de afstand tot sportactiviteiten voor kinderen met een beperking. Zij hebben deze vraag dan ook meestal niet ingevuld. Daarom worden deze kinderen (in totaal drieëntwintig) niet meegenomen in de resultaten van deze vraag.

Deze vraag is door achtentwintig kinderen beantwoord (dit zijn de kinderen waarvan de resultaten worden meegenomen).

50% van de kinderen (veertien kinderen) heeft aangegeven wel of meer te gaan sporten als er een sportactiviteit in een straal van tien kilometer van hun woonplaats zou zijn. Slechts 14,3% (4 kinderen) gaf aan om in dit geval niet of niet meer te gaan sporten. 35,7% (10 kinderen) kon deze vraag niet beantwoorden. Zie figuur 4.

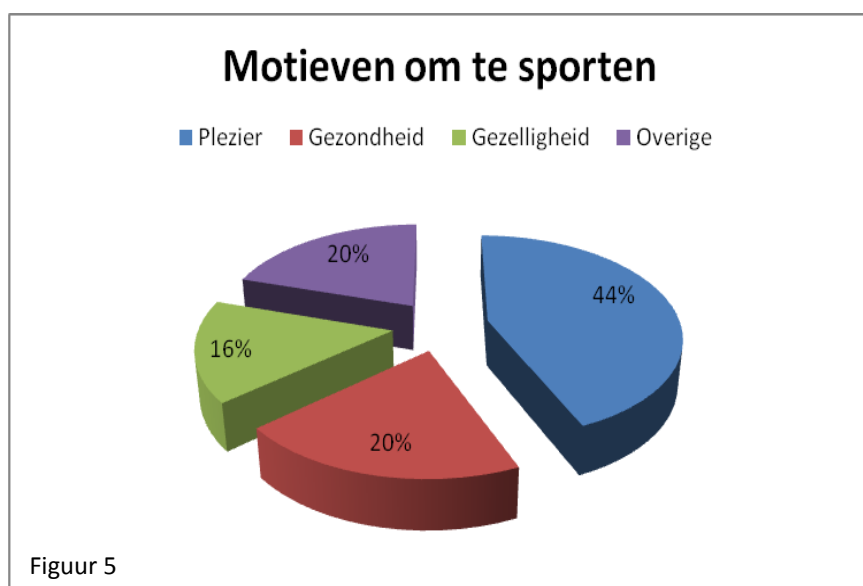
7.4. Motieven om te participeren aan sportactiviteiten

De verschillende literatuurgegevens geven verschillende veelvoorkomende motieven aan voor de doelgroep om te participeren aan sportactiviteiten. Dit heeft voor het thema: 'motieven' tot de volgende hypothese geleid:

'De doelgroep participeert voornamelijk aan sportactiviteiten voor hun lichamelijke gezondheid, voor de sociale contacten, voor het plezier, om beter te worden(te presteren) en om energie kwijt te raken'.

Deze vraag is beantwoord met in totaal 94 antwoorden.

Uit de vraag van de algemene enquête - de vraag die vraagt naar de motieven om te participeren aan sportactiviteiten - blijkt dat de doelgroep met name participeert aan sportactiviteiten voor het plezier (43,2% - 41 keer), voor hun gezondheid (20,2% - 19 keer) en voor de gezelligheid (16,0% - 15 keer). Dit komt voor een groot gedeelte overeen met het vooronderzoek. Zie figuur 5.

7.5. Belemmeringen om te participeren aan sportactiviteiten

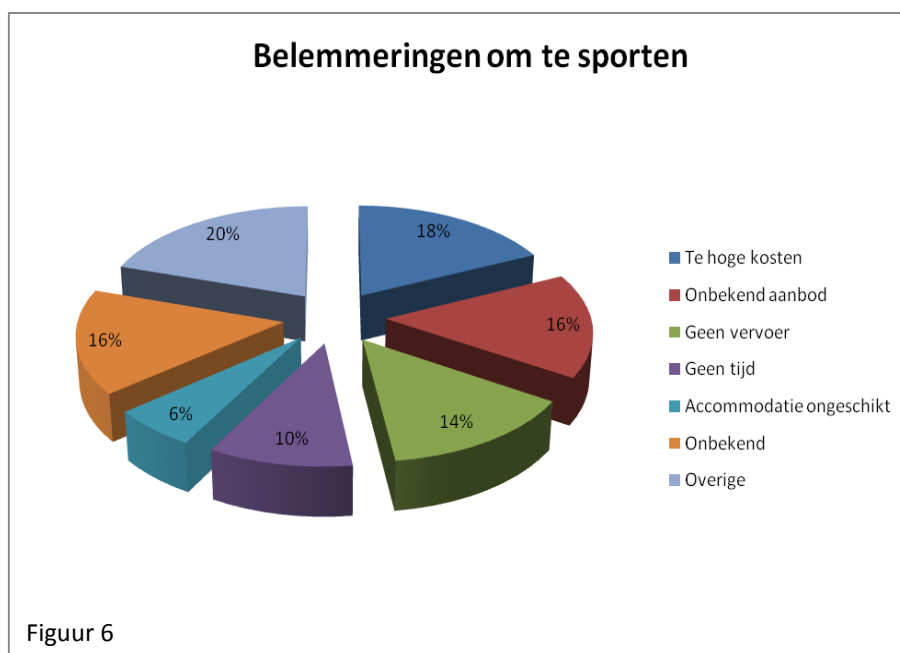
Deze verschillende literatuurgegevens geven aan dat onderstaande belemmeringen om te gaan sporten het meest voorkomend zijn bij mensen met een verstandelijke beperking:

- Geen behoefte aan sporten
- Onbekend waar het mogelijk is om te sporten
- Te weinig aanbod (binnen verenigingen)
- Angst (voor sportspecifieke of onbekende organisaties)
- Geen tijd
- Geen vrienden om mee sporten
- Te hoge kosten

Deze vraag is beantwoord met in totaal vijftig antwoorden (de groep basisschoolkinderen met een IQ-waarde tussen de zestig en de vijftientig zijn hierin niet meeberekend)

Uit de vraag van de algemene enquête - de vraag die vraagt naar de belemmeringen om te participeren aan sportactiviteiten - blijkt dat de doelgroep met name wordt belemmerd doordat ze de kosten te hoog vinden (18,0% - 9 keer), het voor hen onbekend is waar er sportactiviteiten worden aangeboden (16,0% - 8 keer), ze geen vervoer van en naar de sportactiviteiten hebben (14,0% - 7 keer) en doordat ze geen tijd hebben (10,0% - 5 keer). De overige antwoorden zijn zeer gevarieerd. Zie figuur 6.

Omdat deze vraag door slechts drie kinderen van de groep basisschoolkinderen met een IQ-waarde tussen de zestig en de vijftientig is ingevuld, (twintig van de drieëntwintig kinderen binnen deze groep heeft aangegeven al te sporten, waardoor deze vraag overbodig is voor hen, zie paragraaf 7.2.) zijn de gegevens van deze kinderen niet meegenomen in deze vraag.

7.6. Vervoer en zelfstandigheid

In de algemene enquête is gevraagd of de leerling zelfstandig naar een sportactiviteit toe (en terug) zou kunnen komen en of hij of zij zich daar zelfstandig om kan kleden. Omdat dit natuurlijk afhankelijk kan zijn van de leeftijd van de leerling, zijn de resultaten onderverdeeld in basis- en voortgezet onderwijs.

7.6.1. Basisonderwijs

Van de kinderen op het basisonderwijs (in totaal drieëndertig) heeft 45,5% (15 kinderen) aangegeven dit zelfstandig te kunnen. 51,5% heeft (17 kinderen) aangegeven dit niet zelfstandig te kunnen. Één kind (3%) heeft de vraag niet kunnen beantwoorden.

7.6.2. Voortgezet onderwijs

Van de kinderen van het voortgezet onderwijs (in totaal achttien) heeft 50% (9 kinderen) aangegeven dit wel zelfstandig te kunnen. 38,9% (7 kinderen) gaf aan dit niet zelfstandig te kunnen. Binnen deze groep waren er twee kinderen (11,1%) die de vraag niet konden beantwoorden.

7.6.3. Aanvullende gegevens vervoer en hulp

Bij de resultaten uit paragrafen 7.6.1 en 7.6.2. zijn wel belangrijke aanvullende gegevens verzameld middels de algemene enquête. De kinderen die bij bovenstaande vraag hebben ingevuld niet zelfstandig van- en naar een sportactiviteit toe te kunnen komen en/of zich niet zelfstandig om te kunnen kleden, is de vraag gesteld of zij iemand in hun omgeving hebben die hun daarbij zouden willen en kunnen helpen.

Van de kinderen die bij bovenstaande vraag hebben ingevuld niet zelfstandig van- en naar een sportactiviteit toe te kunnen komen en/of zich niet zelfstandig om te kunnen kleden (in totaal 24) heeft 83,3% (20 kinderen) aangegeven iemand in zijn of haar omgeving te hebben die daarbij wil en kan helpen. Slechts één kind (4,2%) heeft aangegeven niet iemand in zijn of haar omgeving te hebben die hierbij wil en kan helpen en drie kinderen (12,5%) konden deze vraag niet beantwoorden. Voor een totaaloverzicht van de vervoersmogelijkheden, zie figuur 7.

7.7. Overige resultaten

In de algemene enquête zijn meerdere vragen gesteld. Er zijn nog vier thema's waarvan gegevens zijn verzameld, maar die nog niet in bovenstaande hoofdstukken aan bod zijn gekomen. Deze vier thema's worden in deze paragraaf behandeld.

7.7.1. Waar wordt er gesport?

De kinderen die aan hebben gegeven wel te sporten, is gevraagd om aan te geven in welke plaats zij dit doen.

Deze vraag is door 37 kinderen beantwoord. Niet beantwoorde vragen zijn niet meegenomen in de resultaten. Wanneer er met: 'onbekend' is beantwoord, is dit antwoord meegenomen.

Omdat de groep basisschoolkinderen met een IQ-waarde tussen de zestig en de vijfentachtig hierin zwaar is oververtegenwoordigd (twintig kinderen) en voornamelijk bij reguliere sportverenigingen sporten, zijn deze gegevens apart verwerkt.

Binnen de groep basisschoolkinderen met een IQ-waarde tussen de zestig en de vijfentachtig (in totaal 20) heeft 60% (12 kinderen) aangegeven in de kern Dalfsen te sporten. 25% (5 kinderen) sport in de kern Nieuwleusen en 5% (1 leerling) sport in de kern Lemelerveld. De overige 2 kinderen (10%) hebben deze vraag met: 'onbekend' beantwoord.

Van de overige kinderen (in totaal zeventien) sport 24,0% (4 kinderen) in Zwolle. Tevens heeft 24% (4 kinderen) aangegeven ergens anders te sporten (in geen van de kernen van de gemeente Dalfsen, en niet in Zwolle of Hardenberg). 17,7% (3 kinderen) heeft deze vraag met : 'onbekend' beantwoord. In de overige kernen en in Ommen en Hardenberg sporten slechts één of twee kinderen.

7.7.2. Reguliere- of aangepaste groep?

In de algemene enquête is het kind gevraagd of hij of zij liever in een aangepaste- of liever in een reguliere groep zou sporten. Deze vraag is door eenenvijftig kinderen beantwoord. Binnen deze resultaten zijn veel verschillen te vinden tussen leeftijden en IQ. De resultaten worden daarom per groep besproken.

Binnen de groep basisschoolkinderen met een IQ-waarde tussen de zestig en de vijfentachtig (in totaal drieëntwintig) heeft 56,5% (13 kinderen) aangegeven liever in een reguliere groep te sporten. 34,8% (8 kinderen) gaf aan liever in een aangepaste groep te sporten en 8,7% (2 kinderen) beantwoorde deze vraag met : 'onbekend'.

Van de kinderen op het basisonderwijs met een IQ-waarde van onder de zestig (in totaal tien), heeft 60% (6 kinderen) aangegeven liever in een aangepaste groep te sporten. Één kind (10%) gaf aan liever in een reguliere groep te sporten, en drie kinderen (30%) beantwoorden deze vraag met: 'onbekend'.

Van de kinderen op het voortgezet onderwijs met een IQ-waarde tussen de zestig en vijfentachtig (in totaal zeven), gaven maar liefst 6 kinderen (85,7%) aan in een reguliere groep te willen sporten. Geen enkel kind gaf aan liever in een aangepaste groep te sporten en één kind (14,3%) beantwoorde de vraag met: 'onbekend'.

Van de kinderen op het voortgezet onderwijs met een IQ-waarde van onder de zestig (in totaal elf) gaf 72,7% (8 kinderen) aan liever in een aangepaste groep te sporten. 18,2% (2 kinderen) gaf aan liever in een reguliere groep te sporten en één kind (9,1%) beantwoorde de vraag met : 'onbekend'.

7.7.3. Frequentie van sportactiviteiten

In de algemene enquête is aan de kinderen gevraagd hoe vaak zij zouden willen sporten. Deze vraag is door eenenvijftig kinderen beantwoord. Er is bij deze vraag een duidelijk verschil tussen de resultaten per IQ-waarde. De grootste percentages worden besproken.

Van de kinderen met een IQ-waarde tussen de zestig en de vijfentachtig(in totaal dertig) gaf 66,6% (20 kinderen) aan om het liefst twee of drie keer in de week te sporten.

Van de kinderen met een IQ-waarde van onder de zestig(in totaal eenentwintig) gaf 62,0% (13 kinderen) aan het liefst een keer in de week te sporten. 14,3% (3 kinderen) gaf aan het liefst twee keer in de week te sporten.

7.7.4. Dezelfde sport beoefenen of telkens wat anders?

In de algemene enquête is de kinderen gevraagd of zij liever telkens dezelfde sport beoefenen of liever telkens wat anders doen. Deze vraag is door eenenvijftig kinderen beantwoord. Er is bij deze vraag geen verschil te ontdekken tussen leeftijd of IQ.

47,1% (24 kinderen) heeft aangegeven liever telkens wat anders te doen. 45,1% (23 kinderen) gaf aan liever telkens dezelfde sport te beoefenen. 7,8% (4 kinderen) beantwoorde de vraag met : 'onbekend'.

8. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Uit het voorgaande hoofdstuk – waarin alle resultaten zijn besproken – zijn conclusies te trekken. Vanuit die conclusies zijn er aanbevelingen geschreven voor de gemeente Dalfsen. Deze aanbevelingen zijn geschreven met het doel om de participatie aan sportactiviteiten door de doelgroep te verhogen.

8.1. Sportactiviteit van de doelgroep

Uit de resultaten blijkt dat er binnen de groep kinderen van het basisonderwijs met een IQ-waarde tussen de zestig en de vijfentachtig al zeer veel kinderen sporten (87%). Dit percentage ligt zelfs hoger dan het percentage van het aantal sportende kinderen in deze leeftijd op het regulier onderwijs (77%⁶).

- 1. Om deze reden wordt er aanbevolen om op dit moment geen extra acties te ondernemen voor deze subdoelgroep. Bovenstaande subdoelgroep is dus niet meegenomen in de verdere aanbevelingen in dit hoofdstuk.***

⁶ Cijfers zijn afkomstig van de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst. Deze cijfers zijn gebaseerd op het aantal kinderen uit het reguliere onderwijs in de leeftijd van 4 tot 12 jaar dat lid is van een sportvereniging.

8.2. Sportaanbod

Uit de resultaten blijkt dat voetbal, zwemmen en paardrijden de drie meest geliefde sporten zijn.

Ook blijkt uit de resultaten dat 50% van de kinderen (de subdoelgroep uit paragraaf 8.1. niet meegenomen) wel of meer zou gaan sporten als er een sportactiviteit in een straal van tien kilometer van hun woonplaats aanwezig zou zijn.

De kern Dalfsen ligt binnen een straal van tien kilometer ten opzichte van alle andere kernen. Daarom zal hier het sportaanbod voor de kinderen die in een aangepaste groep wil sporten (tweeëntwintig kinderen) verhoogd moeten worden om meer kinderen uit de doelgroep aan het sporten te krijgen.

Voor de kinderen die aan hebben gegeven om in een reguliere groep te willen sporten (tweintig kinderen), zijn er sportverenigingen in hun eigen kernen.

Op dit moment zijn er in de gemeente Dalfsen alleen mogelijkheden voor sporten in een aangepaste groep bij ASC Gym & Dance en Zwemcentrum Dalfsen.

- 2. Aan de hand van de resultaten wordt er aanbevolen om de mogelijkheden voor de groep die in een aangepaste groep wil sporten te vergroten bij ten minste één voetbalclub (ASC '62 of SV Dalfsen), bij manege Gerner en bij zwemcentrum Dalfsen, allen gevestigd in de kern Dalfsen. Voor de groep die in een reguliere groep wil sporten, moeten reguliere sportverenigingen in de verschillende kernen hierbij ondersteund worden door de gemeente.***

Tevens zou de doelgroep meegenomen kunnen worden in het huidige naschoolse sportprogramma 'Sports for kids'.

In de buurtscans van de kernen van de gemeente Dalfsen is naar voren gekomen dat veel verenigingen zich wel open willen stellen voor deze doelgroep, maar niet goed weten hoe.

Om bovenstaande acties te realiseren, wordt er aanbevolen om gebruik te maken van één of twee personen die vanuit de gemeente Dalfsen de betreffende verenigingen gaan helpen om deze doelgroep op een goede manier te ontvangen en begeleiden.

8.3. Vervoer

Vierentwintig van de eenenvijftig kinderen hebben aangegeven niet zelfstandig van- en naar een sportactiviteit te kunnen komen - en zich daar om te kunnen kleden. Omdat 83,3% (20 kinderen) van deze groep aangeeft dat hij of zij iemand in zijn of haar omgeving heeft die daarbij wil en kan helpen, is dit niet direct een aandachtspunt voor de gemeente. Uit bovenstaande resultaat kun je concluderen dat een heel groot gedeelte van de doelgroep zelfstandig of met hulp van derden van- en naar sportactiviteiten kan komen.

- 3. *Op basis van bovenstaande gegevens wordt de gemeente aanbevolen om geen extra financiële middelen in het vervoer van en naar sportactiviteiten te investeren.***

8.4. Investeren in promotie en lage kosten

Te hoge kosten en onbekendheid van het sportaanbod zijn als twee belangrijkste redenen genoemd door de doelgroep om niet te participeren aan sportactiviteiten.

Als gemeente is het belangrijk om hier op in te spelen, omdat de verhoging van de participatie aan sportactiviteiten door deze aspecten tegengehouden zou kunnen worden.

- 4. Op basis van bovenstaande gegevens wordt de gemeente aanbevolen om extra financiële middelen in te zetten op promotie en lage kosten voor de sportactiviteiten.**

Er dient meer promotie opgezet te worden voor zowel het huidige- als het nieuwe sportaanbod voor deze specifieke doelgroep. Op dit moment is er een sportwijzer beschikbaar op de website van Sportservice Overijssel. Deze sportwijzer biedt inzicht in het sportaanbod voor de doelgroep, maar is dus niet bij de doelgroep bekend. Dit kan bijvoorbeeld gepromoot worden via folders en vertegenwoordigers op scholen, sportverenigingen en/of buurtcentra. Ook krant, radio en televisie zijn mediakanalen die gebruikt kunnen worden voor promotie. Ook de huidige middelen die aanwezig zijn om het aanbod van de sporten kenbaar te maken, dienen gepromoot te worden. Het is belangrijk dat mensen bekend raken met het sportaanbod om de participatie te verhogen. Nieuwe activiteiten kunnen ook zeer goed onder de aandacht worden gebracht door middel van een kick-off. Bij de promotie moet ervoor worden gezorgd dat deze specifieke doelgroep wordt bereikt, hier werken niet alle reguliere middelen voor.

Om de participatie aan sportactiviteiten te verhogen, dienen de kosten van de sportactiviteiten zo laag mogelijk te zijn. De gemeente wordt aanbevolen om de kosten voor het bieden van ondersteuning aan verenigingen zo laag mogelijk te houden, om zo de kosten voor de deelnemer zo laag mogelijk te houden.

8.5. Beantwoording hoofdvraag

Voorafgaand aan het onderzoek is de volgende hoofdvraag gesteld:

Hoe kan de gemeente Dalfsen de participatie aan sportactiviteiten door de groep kinderen in de leeftijd van vijf tot en met eenentwintig jaar die zwakbegaafd zijn of een lichte of matige verstandelijke beperking hebben en woonachtig zijn in de gemeente Dalfsen verhogen?

Door middel van beantwoording van de deelvragen en aanvullende informatie opgedaan te hebben via de algemene enquêtes en de enquêtes tijdens het experiment, is er een antwoord geformuleerd op deze hoofdvraag. Deze luidt als volgt:

Om de mogelijkheden voor de groep die in een aangepaste groep wil sporten te vergroten dient de gemeente bij ten minste één voetbalclub (ASC '62 of SV Dalfsen), bij manege Gerner en bij zwembad Dalfsen, allen gevestigd in de kern Dalfsen. Voor de groep die in een reguliere groep wil sporten, moeten reguliere sportverenigingen in de verschillende kernen hierbij ondersteund worden door de gemeente.

Tevens zou de doelgroep meegenomen kunnen worden in het huidige naschoolse sportprogramma 'Sports for kids'. In de buurtscans van de kernen van de gemeente Dalfsen is naar voren gekomen dat veel verenigingen zich wel open willen stellen voor deze doelgroep, maar niet goed weten hoe.

Om bovenstaande acties te realiseren, wordt er aanbevolen om gebruik te maken van één of twee personen die vanuit de gemeente Dalfsen de betreffende verenigingen gaan helpen om deze doelgroep op een goede manier te ontvangen en begeleiden.

De gemeente Dalfsen dient extra financiële middelen in te zetten op promotie en het bieden van expertise en ondersteuning voor de sportverenigingen.

Er dient meer promotie opgezet te worden voor zowel het huidige- als het nieuwe sportaanbod voor deze specifieke doelgroep. Op dit moment is er een sportwijzer beschikbaar op de website van Sportservice Overijssel. Deze sportwijzer biedt inzicht in het sportaanbod voor de doelgroep, maar is dus niet bij de doelgroep bekend. Dit kan bijvoorbeeld gepromoot worden via folders en vertegenwoordigers op scholen, sportverenigingen en/of buurtcentra. Ook krant, radio en televisie zijn mediakanalen die gebruikt kunnen worden voor promotie. Ook de huidige middelen die aanwezig zijn om het aanbod van de sporten kenbaar te maken, dienen gepromoot te worden. Het is belangrijk dat mensen bekend raken met het sportaanbod om de participatie te verhogen. Nieuwe activiteiten kunnen ook zeer goed onder de aandacht worden gebracht door middel van een kick-off. Bij de promotie moet ervoor worden gezorgd dat deze specifieke doelgroep wordt bereikt, hier werken niet alle reguliere middelen voor.

Om de participatie aan sportactiviteiten te verhogen, dienen de kosten van de sportactiviteiten zo laag mogelijk te zijn. De gemeente wordt aanbevolen om de kosten voor het bieden van ondersteuning aan verenigingen zo laag mogelijk te houden, om zo de kosten voor de deelnemer zo laag mogelijk te houden.

9. INTERNATIONAAL ASPECT

In het kader van de opleiding van de Hanzehogeschool Groningen is er een internationaal aspect aan dit onderzoek toegevoegd. Als doel werd gesteld om het sportaanbod van andere, soortgelijke gemeenten te bekijken om te kunnen beoordelen hoe het sportaanbod voor kinderen met een verstandelijke beperking in andere landen is.

9.1. Contact

Ten eerste is er contact gezocht met partnergemeente Hörstel. Na veel moeite kon er geconcludeerd worden dat deze gemeente geen sportbeleid heeft voor deze doelgroep, evenals een duidelijk overzicht van de sportactiviteiten voor deze doelgroep.

Toen is er verder gezocht naar verschillende gemeenten in Duitsland. Na enkele mails naar de gemeente Nordhorn verstuurd te hebben, is er een overzicht van het sportaanbod voor de doelgroep in Nordhorn ontvangen.

Nordhorn is een Duitse stad en gemeente in het Landkreis Grafschaft Bentheim in de deelstaat Nedersaksen, vlakbij de Nederlandse grens bij Denekamp. Nordhorn telt 52.380 inwoners.

9.2. Sportaanbod Nordhorn

In Nordhorn zijn er twee organisaties die sportgerichte activiteiten aanbieden voor kinderen met een beperking. De eerste organisatie is: 'Judoclub Nordhorn e. V.' (Training von Behinderten und Nicht-Behinderten Judoka im Erwachsenenbereich). Deze organisatie heeft een belangrijke prijs in Duitsland gewonnen in het kader van maatschappelijke betrokkenheid. Dit is een opvallend goede prestatie, omdat er verder in Nordhorn weinig (sport)activiteiten voor deze doelgroep zijn georganiseerd. Deze judovereniging houdt zich dus wel bezig met de doelgroep.

De tweede organisatie die sportieve activiteiten aanbiedt is: 'Lebenshilfe Nordhorn'. Zij bieden verschillende soorten (sport)activiteiten aan voor mensen met een verstandelijke beperking, om deze groep mensen te ondersteunen en te begeleiden in de maatschappij.

9.3. Vergelijking met Dalfsen

Wat in beide gemeenten zichtbaar is, is dat er weinig sportaanbod is voor deze doelgroep. In Nordhorn is het vooral judo, in Dalfsen is er vooral gym en dans georganiseerd voor deze doelgroep. Alhoewel het zeker positief is dat deze verenigingen er zijn, is er geen breed sportaanbod in beide gemeenten.

In grote gemeenten(bijvoorbeeld Amsterdam of Arnhem) is er een aanzienlijk breder sportaanbod voor deze doelgroep. Dit is in Nederland zo, maar ook in het buitenland. Voor de kleinere gemeenten zou het een oplossing kunnen zijn om samen te werken met de grotere gemeenten, om zo aansluiting te vinden bij elkaar. Op dit moment kunnen we concluderen dat er in de wat kleinere gemeenten een zeer beperkt sportaanbod is voor kinderen met een verstandelijke beperking.

In bijlage vier vindt u het artikel waarin de prijs die de Duitse Judovereniging heeft gewonnen wordt beschreven.

10. KRITISCHE REFLECTIE

Over het algemeen is het onderzoek goed verlopen. Alle partijen zijn tevreden en de gemeente Dalfsen heeft aanbevelingen ontvangen waar men mee aan slag kan. Er zijn een paar belangrijke aspecten waar rekening mee gehouden dient te worden voor een eventueel volgend soortgelijk onderzoek. Hierdoor zou het de volgende keer beter kunnen verlopen.

10.1. Start onderzoek

Er was bij aanvang van de opdracht voor het onderzoek nog geen duidelijke doelgroep vastgesteld. Om te bepalen wat de meest geschikte doelgroep voor dit onderzoek was, is er veel oriënterend onderzoek verricht. Hier had meer tijd voor ingepland kunnen worden, om zo bekend te zijn met de resterende tijd voor het onderzoek zelf.

Toen de doelgroep was gekozen, was er geen overzicht van de doelgroep bij de gemeente. Door het samenstellen hiervan is er tijdens deze periode meer tijd verstreken dan ingepland. Dit is voor een volgende keer handiger om door iemand te laten doen die meer kennis heeft van dit soort aspecten, of om hier meer tijd en ruimte voor in te plannen.

10.2. Doelgroep

Het is lastig om een groot gedeelte van de doelgroep te bereiken in verband met privacy. Hier dient van tevoren rekening gehouden mee te worden. Ook moet er voldoende tijd en ruimte worden ingepland voor het vele communiceren met de scholen, zowel via mail- als telefoon.

Doordat deze doelgroep een lager IQ heeft dan het landelijk gemiddelde, zijn niet alle antwoorden honderd procent betrouwbaar. De kinderen hebben de enquêtes niet alleen in hoeven vullen, maar docenten weten niet altijd meer over de beweegsituatie van de kinderen.

Wanneer er via de ouders geënuquêteerd zou kunnen worden, zal dit de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroten. Wel moet er dan worden gelet op de regels omtrent privacy en dit zou meer tijd kosten.

10.3. Internationaal aspect

Het is opgevallen dat het zeer lastig is om informatie over deze doelgroep te verkrijgen. Organisaties hebben of niet de tijd om zich met dit soort vragen bezig te houden, of willen het niet kenbaar maken. Het is duidelijk dat er - vooral in de kleinere plaatsen – zowel in Nederland als in het buitenland erg weinig sportaanbod is voor deze doelgroep.

NAWOORD

Na zes maanden hard gewerkt te hebben aan mijn afstudeeronderzoek, heb ik deze met een tevreden gevoel afgerond. Ik heb twee weken langer aan het onderzoek gewerkt dan ik had verwacht. Het onderzoek heeft mij de afwisseling met het lesgeven geboden die ik van tevoren had verwacht. Ik heb nu een andere kant van de sport ervaren. Dit is voor mij een grote toevoegende waarde aan mijn ervaring voor het afstuderen.

Ik heb in de afgelopen periode veel nieuwe dingen geleerd. Ten eerste heb ik geleerd om een ruimere planning te maken voor de volgende keer en meer tijd in te ruimen voor de oriëntatiefase. Zodoende houd ik meer tijd over voor het onderzoek zelf. Tijdens dit onderzoek heb ik de oriëntatiefase onderschat en kwam hierdoor in tijdsproblemen aan het eind van het onderzoek.

Ook heb ik veel geleerd over deze doelgroep en het verrichten van een onderzoek. Ik heb nu een goed beeld van deze doelgroep kunnen krijgen en ben in aanraking gekomen met het lesgeven aan deze doelgroep. Tevens heb ik een andere kant van de sport kunnen ervaren, een organisatorische kant vanuit de overheid die ik interessant vind. Door deze stageperiode voel ik mij meer allround in de sportwereld.

Ik wil alle mensen bedanken waar ik in het afgelopen half jaar mee samen heb gewerkt. Zonder de input, hulp en begeleiding van deze mensen had ik deze stageperiode niet zo positief afgesloten.

BRONVERMELDING

Literatuurlijst

Aldenkamp, A.P. (2003). *Neurologische aspecten van ontwikkelingsproblemen bij kinderen*.

Baken, W.C. (1997). *Sportbeoefening door mensen met een handicap*.

Fitzgerald, H. (2009). *Disability and Youth Sport*.

Gemeente Nordhorn (2013). *Sterne des Sports: Preisträger in Weser-Ems ausgezeichnet!*

Hildebrandt, V.H. (2013). *Tendrapport Bewegen en Gezondheid 2010/2011*.

Kobes & Vries, de (2004). *School & Sport Speciaal Een verkennende studie naar sport- en bewegingsactiviteiten door jeugdigen met een beperking*.

Lindert, C. van (2013). *(On)beperkt sportief*.

Kobes, B.J.H. (2004). *School en sport speciaal. Een verkennende studie naar sport- en bewegingsactiviteiten voor jeugdigen met een beperking in Nederland*.

Nebas NSG. (2003). *Sporten kan iedereen*.

Nijgh, L. (2007). *Basisboek ondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking*.

Ravensberg, C.D. van (2009). *Positieve effecten van fysieke training van mensen met een verstandelijke handicap*.

Schuit, F.C. (2004). *Metabolisme*.

Sing, A. (2012). *Physical activity and performance at school: a systematic review of the literature including a methodological quality assessment*.

Sytsema e.a. in: Baken, W.C (1997). *Sportbeoefening door mensen met een handicap*.

Vries e.a. (2005). *School & Sport Speciaal, Sport- en beweegactiviteiten voor en door leerlingen uit het speciaal onderwijs*.

Wiesenhaan, P. (2009). *Sport en begeleiding van mensen met een verstandelijke handicap*.

Woude, L. van der (2001). *Sport voor mensen met een beperking*.

Overige bronnen

Gemeente Dalfsen (2011). *Over Dalfsen*. Geraadpleegd op 5 september 2013, van <http://www.dalfsen.nl/OverDalfsen1.htm>

BIJLAGE I - ACHTERGRONDINFORMATIE OVER LICHAAMELIJKE- EN MEERVOUDIGE BEPERKINGEN

In Nederland wordt de laatste jaren het begrip ‘mensen met een lichamelijke beperking’ gedefinieerd als: ‘Iemand die door een probleem aan zijn lichaamsdelen gehinderd wordt in zijn handelingen en/of bewegingen. De handicap kan ontstaan doordat lichaamsdelen niet volgroeid of beschadigd zijn (fysieke afwijkingen) of doordat lichamelijke functies verstoord zijn (functionele afwijkingen)’.

Niveaus

Binnen aangepaste sport voor gehandicapte topsporters spelen (functionele) classificaties een belangrijke rol; classificatie van sporters is noodzakelijk om de verscheidenheid aan beperkingen zodanig te categoriseren dat er sprake is van een gelijkwaardige strijd in de sport. De classificaties worden per sport vastgesteld en zijn dus niet over het geheel te beschrijven.

Algemeen uitgangspunt bij een competitie is het principe van een eerlijke strijd. Om een eerlijke strijd mogelijk te maken vindt er in de sport vaak een indeling plaats in categorieën met gelijkwaardige mogelijkheden: man/vrouw, gewichts- en/of leeftijdscategorieën. Classificatie vormt een aanvullend middel om gehandicapte topsporters naar gelang hun functionele mogelijkheden en beperkingen in te kunnen delen in klassen binnen betreffende sporttak.

Bij de classificatiekeuring wordt allereerst bepaald of de sporter voldoet aan de minimale handicap eisen, om vervolgens de klasse indeling te bepalen. Zowel de minimale handicap eis als de klasse indeling is per sporttak verschillend.

Sinds de Paralympische Spelen 1992 te Barcelona hanteert men binnen de internationale sportwereld van het aangepast sporten een functioneel classificatiesysteem.

Het functionele classificatiesysteem is een systeem waarbij sporters met een beperking op basis van hun restfunctie (en mogelijk een beperkt neurologisch/orthopedisch onderzoek) in klassen ingedeeld worden. Op deze manier kan zo veel mogelijk vanuit een gelijkwaardige uitgangshouding tegen elkaar gestreden worden.

Kinderen en jongeren met een lichamelijke beperking

Blind of slechtziend

Of een kind blind is of slechtziend, is soms moeilijk te bepalen. Er is wel een globale indeling.

- Slechtzienden zien minder dan 30%, hun gezichtsveld is kleiner dan 30 graden (normaal is 140 graden). Ook met een bril of lenzen kunnen zij niet goed zien.
- Mensen die kleuren niet goed van elkaar kunnen onderscheiden, worden kleurenblind genoemd. Deze mensen worden ook ingedeeld bij de categorie slechtzienden.
- Mensen die maatschappelijk blind zijn, zien minder dan 5%, hun gezichtsveld is kleiner dan 10 graden. Zij zien nog wel licht. Ook kunnen zij de omtrek van mensen en voorwerpen zien.
- Mensen die totaal blind zijn zien helemaal niets, ook geen licht.

Blind- of slechtziendheid bij jongeren kan op verschillende manieren ontstaan, bijvoorbeeld door een erfelijke oogaandoening of een ongeval. Maar ook door een infectie tijdens de zwangerschap.

Er zijn verschillende vormen van slechtziendheid. Sommige jongeren zien alles wazig. Anderen hebben het gevoel alsof ze door een koker kijken. Er zijn ook kinderen die beter zien bij schemerlicht dan bij fel licht. Anderen kunnen in de schemering juist niets meer zien.

Slechtziende en blinde jongeren gaan gewoon naar school. Natuurlijk kan een blind kind niet lezen wat de docent op het bord schrijft, maar dat kan de docent ook vertellen. En slechtziende jongeren gaan soms vooraan in het lokaal zitten, dichterbij het bord. Zo zijn er nog meer trucs, aanpassingen, hulpmiddelen en voorzieningen waardoor veel slechtziende en blinde jongeren mee kunnen doen op school. Er zijn bijvoorbeeld schoolboeken in braille of digitaal, die jongeren met een speciale laptop kunnen lezen. Jongeren die slechtziend zijn gebruiken soms een loep, boeken met extra grote letters of de laptop. Ook krijgen ze begeleiding van een speciale docent: een ambulant onderwijskundig begeleider (aob-er). Hij ondersteunt de leerling en de leraar van de school bij allerlei vragen en problemen.

Er zijn ook best veel slechtziende en blinde jongeren voor wie een reguliere school toch te moeilijk is. Bijvoorbeeld omdat het tempo te hoog ligt. Dan gaat een kind naar het speciaal onderwijs. Op deze speciale scholen wordt dan bijvoorbeeld het tempo of de lesmethoden aangepast voor iedere leerling. Ook zitten er een stuk minder leerlingen in één klas: ongeveer zeven tot negen. De leraar heeft dus meer tijd en aandacht voor iedere leerling. Verder studeren na de middelbare school kan natuurlijk ook. Slechtziende en blinde studenten komen op alle mogelijke opleidingen tegen: van mbo tot universiteit.

Taal- of spraakgebrek

Jongeren met een communicatieve beperking hebben moeite met zich goed uitdrukken door middel van woorden. Er is dan sprake van een spraak- of een taalontwikkelingsstoornis. Je zoon of dochter kan ook moeite hebben met het uitspreken van bepaalde klanken. Spraakstoornissen kunnen ook samenhangen met slechthorendheid of doofheid.

Een taalontwikkelingsstoornis is een stoornis in het leren van de moedertaal. Er kan sprake zijn van een vertraagde ontwikkeling of van een afwijkende taalontwikkeling.

Bij jongeren met taalproblemen wordt onderscheid gemaakt tussen niet-specifieke taalontwikkelingsstoornissen en specifieke taalontwikkelingsstoornissen.

- *Bij niet-specifieke taalontwikkelingsstoornissen* verloopt de taalontwikkeling vertraagd of afwijkend. In combinatie met een ander probleem zoals: een auditieve beperking, moeite met contact maken of een verstandelijke beperking.
- *Bij een specifieke taalontwikkelingsstoornis* heeft een kind uitsluitend problemen in de taalontwikkeling.

Jongeren met een taalontwikkelingsstoornis komen vaak terecht bij een logopedist. Deze geeft in de eerste plaats behandeling (therapie) na een grondig onderzoek. Zo'n behandeling heeft als doel stoornissen in het normale communicatiegedrag te voorkomen, te beperken of te verhelpen. Naast behandeling geeft de logopedist ook adviezen en informatie. Hiermee begeleidt de logopedist ook de omgeving van mensen met spraak-, taal-, stem- en gehoorstoornissen. De logopedist werkt vaak samen met andere deskundigen: een arts, een tandarts, een psycholoog, een leerkracht of een andere paramediscus. Uiteraard kan een stoornis in de communicatie ook verholpen of gunstig beïnvloed worden door bijvoorbeeld een medische, een tandheelkundige, een psychologische of een andere behandeling.

Doof of slechthorend

Als een kind niet goed hoort of doof is, kan dat de communicatie flink in de weg staan. Doofheid is een ingrijpende handicap, maar ook slechthorendheid kan voor flink wat obstakels zorgen. De officiële naam voor doven en slechthorenden is 'mensen met een auditieve beperking'.

Met de komst van de neonatale gehoorscreening in de eerste twee weken na geboorte, zijn het meestal niet de ouders die problemen met horen het eerste merken. Je merkt bijvoorbeeld dat het kind niet of nauwelijks reageert op bepaalde geluiden, of dat het niet (goed) gaat praten.

Steeds meer dove jongeren krijgen een ingebouwd gehoorapparaat. Hierdoor kunnen ze gesproken taal net zo goed horen als slechthorenden. Een hoortoestel helpt het kind om geluiden beter te horen en gesprekken beter te verstaan.

Nederlands met ondersteunende Gebaren (gebarentaal) wordt vooral gebruikt door plotsdove⁷, laatdove⁸ en ernstig slechthorende mensen. Het gebruik van ondersteunende gebaren zorgt voor een betere communicatie in de eigen luisteromgeving.

Sommige slechthorende jongeren kunnen naar een 'gewone' school. Deskundigen zijn het nog niet eens over de wenselijkheid hiervan.

Chronische ziekte

In Nederland hebben ongeveer 250.000 kinderen en jongeren een chronische aandoening of ernstige ziekte. Chronische aandoeningen kun je over het algemeen niet voorkomen of genezen door bijvoorbeeld vaccinatie of medicijnen. Wel kunnen medicijnen helpen de pijn te verminderen.

Voorbeelden van chronische ziekten:

- Astma
- (kinder) Reuma
- Diabetes
- Stofwisselingsziekte
- Taaislijmziekte (Cystic Fibroses)
- Epilepsie
- Lever- en darmziekte
- Spierziekten
- Verschillende vormen van kanker

⁷ Onder plotsdooftheid verstaat men in relatief korte tijd plotseling geheel doof worden

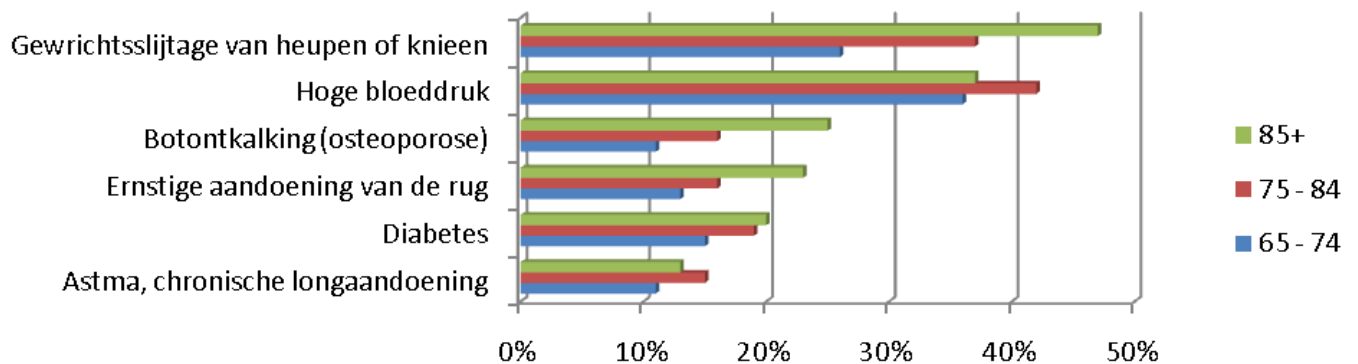
⁸ Iemand is laatdooft als hij of zij na een periode van toenemende slechthorendheid geleidelijk doof is geworden.

Volwassenen met een lichamelijke beperking

Voor volwassenen met een lichamelijke beperking zijn ook bovenstaande soorten beperkingen mogelijk (3.1.1.2., kinderen en jongeren met een lichamelijke beperking). Hier komt bij dat volwassenen met een lichamelijke beperking ook al last kunnen krijgen van bijvoorbeeld het begin van slechthorendheid door ouderdom.

Ouderen met een lichamelijke beperking

Veel ouderen hebben één of meerdere chronische ziekten. Hoe ouder men wordt, hoe groter de kans op een ziekte of aandoening. Niet alleen leeftijd, maar ook geslacht speelt een rol, evenals leefstijl, psychische gezondheid, fysieke omgeving en sociaal-economische status. Naast ziekten krijgen ouderen ook vaak te maken met functionele beperkingen. Beperkingen zijn er vooral op het gebied van horen, zien en mobiliteit. Een gezonde leefstijl vermindert de kans op veel ziekten en beperkingen.

Chronische ziekten

Naarmate mensen ouder worden, neemt de kans op een chronische ziekte of aandoening toe. Ruim een kwart (28%) van de volwassenen heeft één of meerdere chronische ziekten. Bij ouderen stijgt dit percentage naar 76%. Ongeveer de helft van de ouderen heeft twee of meer chronische ziekten. Bij volwassenen is dat 10%. De meest voorkomende chronische ziekten naar leeftijd zijn weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Chronische ziekten en aandoeningen naar leeftijd

Uit de figuur blijkt dat de toename van chronische ziekten zich per leeftijdscategorie verschillend ontwikkelt. De toename zet ook na het 85e jaar door, behalve voor astma, COPD/CARA en hoge bloeddruk.

Hoe vaak chronische ziekten voorkomen verschilt niet alleen naar leeftijd, maar ook naar geslacht en opleidingsniveau, zo blijkt uit tabel 1.

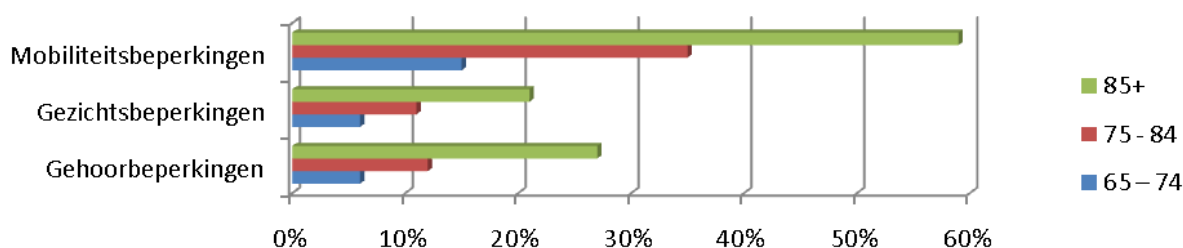
	Man	Vrouw	Laag	Midden	Hoog	Totaal
	%	%	%	%	%	%
Hoge bloeddruk	34	41	41	38	30	38
Gewrichtsslijtage	21	40	37	29	21	32
Diabetes	16	17	20	15	9	17
Rugaandoening	13	17	17	14	11	15
Botontkalking	5	22	17	13	8	14
Astma, COPD/CARA	13	13	14	11	11	13

Tabel 1: Veel voorkomende chronische ziekten en aandoeningen naar geslacht en opleidingsniveau

Vrijwel alle chronische ziekten komen bij vrouwen vaker voor. De verschillen met de mannen zijn met name groot bij botontkalking, gewrichtsslijtage en hoge bloeddruk. Hart- en vaatziekten komen vaker bij mannen voor. De verschillen zijn daar echter klein. Bij de meeste chronische ziekten en aandoeningen is er ook een verband met opleidingsniveau. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe minder vaak een chronische ziekte voorkomt. Het verband is nog sterker als er sprake is van twee of meer chronische ziekten (multimorbiditeit).

Functionele beperkingen

Naast chronische ziekten en aandoeningen hebben veel ouderen functionele beperkingen. Vooral mobiliteitsbeperkingen komen vaak voor. Bij deze beperkingen gaat het om een zwaar voorwerp dragen, buigen en iets van de grond pakken en aan één stuk lopen over een afstand van 400 meter. Beperkingen nemen sterk toe met de leeftijd, zo blijkt uit figuur 2.

Figuur 2: Functionele beperkingen naar leeftijd

Beperkingen hangen niet alleen samen met leeftijd, maar ook met geslacht en opleidingsniveau. Vrouwen hebben veel vaker te maken met mobiliteitsbeperkingen. Gezichtsbeperkingen komen bij vrouwen twee keer zo vaak voor dan bij mannen. Mannen hebben vaker gehoorbeperkingen. Ook de invloed van opleidingsniveau is hier zichtbaar. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe minder vaak functionele beperkingen voorkomen.

	Man	Vrouw	Laag	Midden	Hoog	Totaal
	%	%	%	%	%	%
Gehoorbepervingen	11	9	14	7	4	10
Gezichtsbeperkingen	6	12	13	6	4	9
Mobiliteitsbeperkingen	16	35	34	22	11	26

Tabel 2: Functionele beperkingen naar geslacht en opleidingsniveau

Bron: *Factsheet Sociale Atlas Overijssel, thema: Ziekten en beperkingen bij ouderen.*
Nummer 3, april 2011

Lichamelijke beperking en sport

Er bestaan 24 verschillende paralympische sporten, die op enkele na, allemaal beoefend kunnen worden in Nederland. Niet elke sport is geschikt voor elke handicap. In de bijlage vindt u een tabel met de verschillende sporten met de bijbehorende beperkingen.

Mensen met een lichamelijke beperking geven hun voorkeur aan de sport- en beweegactiviteiten: zwemmen, fietsen, kegelsporten, wandelen, gymnastische oefeningen en sporten als dammen, schaken, biljarten en gezelschapsspelen (Van der Loop, deel 1, 1984).

Overzicht sporten voor mensen met een lichamelijke beperking

Zomersporten

	<u>Amputatie</u>	<u>Dwarslaesie</u>	<u>Cerebrale parese</u>	<u>Blind/ slechtziend</u>	<u>Andere aandoeningen*</u>
Atletiek	x	x	x	x	x
Bankdrukken	x	x	x		x
Boccia	x	x	x		x
Goalbal				x	
Handboogsport	x	x	x		x
Judo				x	
Hippische sport	x	x	x	x	
Roeien	x	x	x	x	x
Rolstoelbasketbal	x	x	x		x
Rolstoelrugby	x	x	x		x
Rolstoeltennis	x	x			
Schermen	(x)	(x)	(x)		
Sportschieten	x	x	x		x
Tafeltennis	x	x	x		x
Voetbal			x	(x)	
Wielrennen	x	x	x	x	
Zeilen	x	x	x	x	x
Zitvolleybal	x	x	x		x
Zwemmen	x	x	x	x	x

* Sporters met een lichamelijke beperking die strikt genomen niet onder een andere categorie valt. Bijvoorbeeld sporters met dwerggroei, multiple sclerose of afwijkingen aan de ledematen, bijvoorbeeld veroorzaakt door softenon.

Wintersporten

Alpineskiën	x	x	x	x	x
Biatlon	x	x	x	x	x
Ijsleehockey	x	x	x		x
Langlaufen	x	x	x	x	x
Rolstoelcurling	(x)	(x)	(x)		(x)

(x) Deze sport wordt niet of nauwelijks beoefend in Nederland

Bron: <http://nocnsf.nl/nocnsf.nl/olympische-droom/paralympische-sport/paralympische-sporten/overzicht-paralympische-sporten>

Meervoudig beperkt

Een meervoudige beperking is een combinatie van een lichamelijke en verstandelijke handicap. Kenmerkend is de moeizame communicatie, de meesten beschikken niet over actief of passief taalbegrip. Door de combinatie van handicaps hebben meervoudig beperkten op alle terreinen van het dagelijks leven altijd ondersteuning nodig. De handicaps kunnen veroorzaakt zijn door een verstoring in de aanleg (bijvoorbeeld chromosomale afwijkingen), infecties, een stofwisselingsziekte of hersenbeschadiging.

Meer dan 25% van de jongeren met een verstandelijke beperking is ook slechtziend of blind. Juist deze combinatie van beperkingen maakt het niet eenvoudig om kinderen in hun ontwikkeling te stimuleren.

Gewone meervoudige beperking

Jongeren met een 'gewone' meervoudige beperking hebben een lichte tot matige verstandelijke beperking en een ernstige lichamelijke beperking. Deze jongeren hebben veel zorg nodig. Veel meervoudig gehandicapten kunnen wel praten.

Ernstige meervoudige beperking

Jongeren met een ernstige meervoudige beperking hebben een ernstige verstandelijke beperking en een ernstige lichamelijke beperking. De meesten kunnen niet praten en niet lopen. Ze kunnen net zoveel begrijpen als een baby van een paar maanden oud of jonge kinderen. Vaak kunnen ze ook niet goed zien of horen. Epilepsie en spasticiteit komen relatief vaak voor. Jongeren met een ernstige meervoudige beperking zitten vaak in een rolstoel of ze liggen op een bed. Ze hebben hulp en verzorging nodig bij alle dingen van het dagelijks leven, zoals wassen, eten, naar bed gaan en aan- en uitkleden.

BIJLAGE II - ALGEMENE ENQUÊTE

Enquête beweeggedrag

Algemeen deel, dit gedeelte wordt (samen met de betreffende leerling) door de groepsleerkracht of vakdocent ingevuld.

Naam leerling(optioneel):

1. Welke sporten vindt de leerling leuk om te doen?
2. Sport de leerling op dit moment? Zo ja; wat voor sport, bij welke vereniging en bij welk team?
3. Sport de leerling liever in een aangepaste groep of liever in een reguliere groep?
4. Wat is een reden of zijn redenen voor de leerling om wel te sporten?
(meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Voor de gezondheid/om fit te worden	☐ Om af te vallen
☐ Voor het plezier/de ontspanning	☐ Omdat je aan wedstrijden mee kunt doen/kunt winnen
☐ Voor de gezelligheid, contacten met andere mensen	☐ Anders, namelijk:

5. Wat is een reden of zijn redenen voor de leerling om niet te sporten?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

☐ Onbekendheid waar dit kan	☐ Tijdstip (eind van de middag) komt niet goed uit
☐ Te duur	☐ Geen vervoer beschikbaar
☐ Tijdstip (avond) komt niet goed uit	☐ Accommodatie ongeschikt
☐ Geen tijd	☐ Vereniging is niet enthousiast
☐ Anders, namelijk:	

6. Hoe vaak zou de leerling willen sporten in de week/maand?
7. Wil de leerling liever elke keer dezelfde sport beoefenen of telkens wat anders?
8. Als er een sportactiviteit dicht bij de woonplaats van de leerling aangeboden zou worden, zou de leerling dan wel/meer sporten? (dichtbij = < 10 km)
9. Kan de leerling zelfstandig naar een sportactiviteit toe komen en zich daar omkleden? (zelfstandig houdt hier in: zonder hulp van derden, dus bijvoorbeeld alleen op de fiets en alleen omkleden)
10. Zo nee; heeft de leerling iemand in zijn of haar omgeving die daar bij zou kunnen en willen helpen?

Deze enquête graag samen met de betreffende leerling afnemen. De enquête dient ingevuld te worden door de groepsleerkracht, en hoeft dus niet mee naar huis genomen te worden.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

BIJLAGE III - ENQUÊTE TIJDENS EXPERIMENT

Enquête beweeggedrag tijdens experiment

Enquête A

Af te nemen na programma A

Naam leerling(optioneel):

1. Hoe leuk vond de leerling het fitnessgedeelte? Waarom?

☐ Helemaal niet leuk

☐ Het ging wel

☐ Heel erg leuk

2. Hoe leuk vond de leerling het (individueel) hockeyen? Waarom?

☐ Helemaal niet leuk

☐ Het ging wel

☐ Heel erg leuk

3. Wat zou de sportactiviteiten(individueel hockey en fitness) leuker maken?

Enquête B

Af te nemen na programma B

Naam leerling:

1. Hoe leuk vond de leerling het hockeyen in teamverband(vier tegen vier)? Waarom?

☐ Helemaal niet leuk

☐ Het ging wel

☐ Heel erg leuk

2. Welke activiteiten vond de leerling leuker; programma A(individueel hockeyen en individueel fitness) of B(in teamverband hockeyen)? Waarom vond hij of zij dit programma/deze activiteiten leuker?

3. Wat zou de sportactiviteit in teamverband hockeyen (nog) leuker maken?

BIJLAGE IV - PRIJS JUDOVERENIGING GEMEENTE NORDHORN

Arbeitsgemeinschaft der Volksbanken und Raiffeisenbanken in Weser-Ems

Raiffeisenstraße 26, 26122 Oldenburg
Telefon: 04 41/ 2 10 03 – 0, Telefax: 04 41/ 2 10 03 - 529

Presse-Information vom 19. Dezember 2013

"Sterne des Sports": Preisträger in Weser-Ems ausgezeichnet!

Volksbanken und Raiffeisenbanken in Weser-Ems überreichen "Großen Stern des Sports" in Silber

Bad Zwischenahn. Mit der Auszeichnung von drei Sportvereinen aus Weser-Ems fand die diesjährige Maßnahme "Sterne des Sports" der genossenschaftlichen Bankengruppe

und des DOSB Deutschen Olympischen Sportbundes ihren Abschluss auf der zweiten Ebene. Die Auszeichnung in Weser-Ems war insgesamt mit 4.500 Euro dotiert und ist zugleich die Eintrittskarte für den Bundesentscheid im Wettbewerb um die „Sterne des Sports“ in Gold.

Mit der Platzierung auf dem ersten Platz hat sich der **Nordhorner Judo-Club**, der seine Bewerbung bei der Kreisarbeitsgemeinschaft der Genossenschaftsbanken in der Grafschaft

Bentheim einreichte, für das Finale der „Sterne des Sports“ auf Bundesebene qualifiziert.

Die Plätze zwei und drei belegten der **Schützenverein Etzhorn**, der sich über die Volksbank Oldenburg eG bewarb, und der **Stedinger Turnverein Berne von 1861**, der seine Bewerbung bei der Raiffeisenbank Wesermarsch-Süd eG abgegeben hatte.

Alle Vereine wurden für ihr besonderes gesellschaftliches Engagement bereits vor Ort ausgezeichnet. Der Nordhorner Judo-Club konnte bei der Jury auf Weser-Ems-Ebene die

meisten Punkte sammeln und kam mit seinem Sportangebot "Gemeinsames Training von

behinderten und nicht behinderten Judoka im Erwachsenenbereich" auf den ersten Platz.

Der zweitplatzierte Schützenverein Etzhorn engagiert sich für eine über das Sportangebot

hinausgehende Inklusion von behinderten Menschen beim Sportschießen. Der Stedinger

Turnverein Berne von 1861 holte mit seiner Maßnahme "Neubau eines Fitnessstudios in

ehrenamtlicher Eigenleistung" den dritten Platz.

Überreicht wurden die Medaillen und Geldpreise stellvertretend für die genossenschaftliche Bankengruppe von Geschäftsführer Harald Lesch, Arbeitsgemeinschaft der Volksbanken und Raiffeisenbanken in Weser-Ems. "Heute ehren wir die Sportvereine und deren Menschen, die sich in besonderem Maße ehrenamtlich in der hiesigen Region über das sportliche Kerngeschäft hinaus für Prävention und Rehabilitation, sozialer und kultureller Integration und die Mobilisierung von unterschiedlichen Altersgruppen einsetzen. Denn dafür stehen wir als Volksbanken und Raiffeisenbanken; uns ist die Region, aus der wir stammen und für die wir arbeiten besonders wichtig", betonte Lesch im Rahmen der Feierstunde in Bad Zwischenahn. Initiiert durch den Deutschen Olympischen Sportbund gemeinsam mit den Volksbanken und Raiffeisenbanken werden die „Sterne des Sports“ bereits seit zehn Jahren vergeben. Inzwischen hat sich der Wettbewerb zu einem gesellschaftspolitischen Event entwickelt, dessen alljährlicher Höhepunkt die Auszeichnung der „Sterne des Sports“ in Gold in der Bundeshauptstadt ist. Am 13. Januar 2014 wird Bundeskanzlerin Angela Merkel die Auszeichnung.